

ANÀLISI DEL
CONFLICTE DEL DECRET
CATALÀ
DE COEXISTÈNCIA

LAURA GONZÁLEZ I ANNAÏS SASTRE

Negociacions i Intervencions Públiques
Joan Subirats
UAB 2005

ÍNDIX

Introducció	2
Presentació del cas – Contextualització.....	3
Actors	
Presentació.....	6
Classificació.....	6
Anàlisi.....	7
Esquema de Interaccions.....	17
Cronologia	
Taula d'aconteixements.....	18
Cronologia i interacció entre actors.....	19
Conclusions.....	26
Bibliografia.....	28
Annexos	
Annex I: Entrevista a Albert Ferré	
Annex II: Entrevista a David Cid	
Annex III: Entrevista a Xavier Ferrer	
Annex IV: Entrevista a Rosa Binimelis	
Annex V: Projecte català de Decret que regula la coexistència entre la producció genèticament modificada i la convencional, ecològica i integrada i el seu sistema de vigilància i control.	
Annex VI: Model d'al·legacions dirigides al DARP amb motiu del Decret de Coexistència.	
Annex VII: Casos de contaminación conocidos en el Estado Español.	

INTRODUCCIÓ

L'objectiu d'aquest treball és analitzar el conflicte que apareix a partir del projecte de Decret que regula la coexistència entre la producció genèticament modificada i la convencional, ecològica i integrada i el seu sistema de vigilància i control; elaborat pel Departament d'Agricultura Ramaderia i Pesca (DARP) de la Generalitat de Catalunya.

L'àmbit d'estudi es limita al context català, però sempre tenint present que està fortament condicionat per la situació estatal i europea passada i present. Per tant, s'ha procedit a fer una contextualització del cas, seguit d'una cronologia exhaustiva que va des de les primeres autoritzacions de cultius modificats genèticament (MG) l'any 1993 fins al 2005.

Com en tot conflicte, és molt important dur a terme un estudi detallat dels actors implicats més rellevants. Analitzant, per tant, la seva postura - que està fortament relacionada amb els seus interessos- i també els recursos de què disposen, que determinaran el rol que juguen en la interacció amb els altres actors.

Per a l'elaboració d'aquest estudi, s'ha realitzant una recerca bibliogràfica i un treball de camp consistent en entrevistes, en un seguiment de premsa i en la participació activa en algunes de les fases del conflicte. El fet d'haver tingut un contacte directe amb molts dels actors implicats, ha facilitat molt la feina en la fase de recopilació d'informació; però per altra banda, ha requerit un cert esforç el fet de pretendre assolir la objectivitat necessària que requereix un estudi d'aquestes característiques.

No pretenem explicar què és un transgènic, ni opinar sobre la biotecnologia, ni fer judicis de valor sobre les implicacions ètiques d'aquesta disciplina.

Ens proposem intentar desentranyar el complicat mapa d'actors i les interaccions que han tingut lloc des del inici fins a l'estat actual. Perquè parlem d'un conflicte? Provarem d'identificar les característiques que dificulten l'acord entre els actors i intentarem trobar els possibles punts de divergència i convergència entre ells. És possible el consens?

PRESENTACIÓ DEL CAS - CONTEXTUALITZACIÓ

Des de l'any 1996, les multinacionals biotecnològiques han estat introduint els aliments modificats genèticament (MG) en els diferents àmbits de la vida quotidiana. Mentre en els altres països de la Unió Europea, s'ha fomentat un debat públic que ha desencadenat el posicionament de la majoria de la població en contra de l'aplicació de la biotecnologia a l'agricultura, a l'Estat espanyol, aquest debat ha estat robat¹.

En el període 1996 – 2004, no hi va haver interès per part del govern del Partit Popular – fortament compromès amb la promoció dels transgènics i la indústria biotecnològica en general- ni de l'Administració Pública de fomentar un debat social plural, objectiu i rigorós. Partien de la premissa que la ràpida comercialització dels productes transgènics era inexorable, per això, l'objectiu va ser canviar les actituds de la gent per assimilar aquesta situació. A l'Estat espanyol, com a molts altres racons del món, regna una situació de *dictadura dels fets consumats*, situació que té lloc quan s'adopten –sense participació democràtica- les decisions abans que tingui lloc el debat social pertinent².

Les empreses que dominen l'*agrobusiness* i que han promogut l'entrada dels cultius MG a Catalunya, a l'Estat, i al món en general, són les mateixes que van impulsar la revolució verda del segle passat, seguint la mateixa lògica productivista i mercantilista que xoca frontalment amb els principis de l'agricultura tradicional i la cultura agroecològica. Cal aclarir que estem parlant de dos models de producció agrària totalment oposats: per una banda, l'agroindustrial que comporta una intensificació de la producció, el control dels mitjans de producció per part de grans empreses, el monocultivisme extensiu, l'ús d'agroquímics...; i per l'altra, el model tradicional caracteritzat per un major equilibri ecològic, el control de la producció per part del camperol, petita escala de producció, coneixement tradicional, conservació de varietats... Cal remarcar que aquests dos models són difícilment compatibles i per tant fortament exclusius.

Espanya és l'únic país de la Unió Europea que permet l'alliberament d'organismes modificats genèticament (OMG) a escala comercial. Al març del 1998 Espanya va decidir incloure dues varietats de blat de moro Bt-176 en el Registre Nacional de Varietats Comercials, de les quals s'ha sembrat una superfície de 20.000 a 25.000 ha anuals des d'aquell any³. A Catalunya ja són 16.800 les hectàrees de conreus MG a camp obert⁴. Això ha comportat l'aparició del conseqüent fenomen de contaminació genètica de cultius, tant convencionals com ecològics - encara que són només aquests últims els que realitzen anàlisis de transgènia i dels que tenim constància- pel procés de pol·linització creuada.

¹ Riechmann, J. (2004) "Transgènics: el haz y el envés." Ed. Catarata

² Riechmann, J. (2004) "Transgènics: el haz y el envés." Ed. Catarata

³ El Pimiento Verde (2004), publicació independent

⁴ Xavier Ferrer, enginyer agrònom del DARP. Veure entrevista a l'Annex III

És en aquest context en el que sorgeix la necessitat de crear un marc legislatiu que reguli la convivència d'aquests dos grans models agraris al Principat. Aquesta necessitat es materialitza en el polèmic Decret de Coexistència entre la producció MG i la convencional, ecològica i integrada. En la línia del Real Decreto de Coexistència a nivell estatal.

Què vol dir coexistència? L'esborrany del Decret defineix la coexistència com a "la capacitat dels agricultors de triar lliurement la utilització d'organismes genèticament modificats, sistemes d'agricultura ecològica, convencional o integrada, amb el respecte dels deures i de les obligacions generades per a cada tipus d'explotació, possibilitant la convivència de les diferents explotacions".

Entre moltes altres mesures, aquest Decret marca unes distàncies de seguretat entre cultius, que són per a molts insuficients, insuficients per a garantir la protecció dels cultius no MG. Els propis tècnics que han realitzat els estudis de coexistència reconeixen que no és possible aïllar els cultius posant barreres o marcant distàncies i que la contaminació "parcial" o "accidental" és inevitable⁵. Òbviament, per a un agricultor ecològic, això suposa un desastre perquè encara que es produeixi una contaminació del mínim del llindar de detecció, la collita ja no podrà ser etiquetada com a ecològica.

Altres diuen que el panís ecològic produït a Catalunya representa només un 1% del panís total i que l'entrada de transgènics és inevitable i desitjable per disminuir les pèrdues pel taladre. Actualment les varietats MG aprovades a Catalunya tenen la mateixa funció: protegeixen la planta del blat de moro d'una plaga de lepidòpters anomenada barrinador del blat de moro o taladre (*Ostrinia nubilalis* i *Sesamia nonagrioides*). Però els experts no es posen d'acord sobre si la incidència d'aquesta plaga, que actua majoritàriament a la franja mediterrània, és tan greu com sembla.

És possible la coexistència? Alguns actors creuen que sí, creuen en un escenari de convivència entre els diferents models agraris en què tothom pugui escollir què plantar, què comprar i què menjar. A més argumenten que no es pot prohibir que un agricultor planti el que vulgui, que no es poden retallar les seves llibertats i menys en aquest cas en què no s'ha demostrat que els OMG tinguin conseqüències negatives (afirmació qüestionable tenint en compte que tots els estudis pagats per empreses diuen que no i que tots els independents diuen que sí en tenen o que en poden tenir). Altres pensen que no, que no és possible la coexistència. Diuen, per exemple, que no es poden separar en tota la cadena alimentària els productes modificats dels ecològics o dels convencionals. Només en les plantes processadores ja existeix un índex mínim inevitable de contaminació.

A Lleida es va trobar en una mostra de pinso per animals, una contaminació d'un 0.7% d'OMG d'una soja resistent al Roundup de Monsanto. Aquest pinso no contenia soja en la seva formulació i a més estava certificat per la CCPAE

⁵ Enric Melé, tècnic de l'IRTA a Cambrils. Comunicació personal Juliol 2005 durant el Seminari d'Impactes dels OMG a la Universitat de Vic.

(Consell Català de la Producció Agrària Ecològica). Segons la APC (Assemblea Paguesa de Catalunya) això podria ser causat per la pols de soja existent en les màquines de la fàbrica de pinsos. És possible que els pagesos netegin les seves màquines després de fer la collita? I les plantes processadores? Qui ho controlarà? Qui en pagarà el cost?

Des del punt de vista legal, un producte amb una contaminació accidental per sota del 0.9% no es considera com a transgènic (tot i estar molt per sobre del llindar de detecció que és d'un 0.1%)⁶, i per tant no ha de ser etiquetat com a tal. Això és molt discutible, i per alguna gent resulta evident que un producte contaminat és un producte contaminat i no té més. Aquests llindars de "tolerància" demostren que la contaminació és inevitable.

Pels consumidors preocupats pel que mengen això representa un exemple clar que la llibertat d'elecció queda totalment truncada, doncs no es podrà saber si el producte comprat està contaminat. D'altra banda, no s'ha posat en pràctica la llei europea d'etiquetatge aprovada l'any 2001; doncs qui ha vist un producte etiquetat al supermercat com a genèticament modificat?

Com assegurar que tota la cadena de productes ecològics i convencionals estigui lliure de OMG? Qui és responsable de possibles contaminacions? Qui ha de pagar les conseqüències de la contaminació genètica?

Medi ambient, salut, dret, models econòmics, models agraris... sobirania alimentària o exportació, producció o qualitat, alimentació, llibertat d'elecció o imposició... en definitiva, una qüestió política. Qui té la raó? La polèmica està servida.

⁶ Montse Escutia, "Hecha la Ley...Hecha la Trampa". The Ecologist n° 17, Abril, Maig, Juny 2004. pp: 50-51

ACTORS

PRESENTACIÓ:

En aquest apartat s'analitza aquells actors que han tingut una veu més activa i significativa en el conflicte del Decret en l'àmbit català. Hi ha altres sectors i actors concrets que es veuen afectats pel Decret de forma més o menys directa però s'ha fet una selecció per no allargar excessivament i així poder presentar cada un dels actors amb una òptica prou acurada.

CLASSIFICACIÓ:

Administració i Institucions Públiques	DARP, CCPAE
Grups polítics	ICV
Indústria Biotech	Syngenta i altres
Productors	Unió de Pagesos, Assemblea Pagesa
Associacions de distribuïdors i consumidors ecològics	Món Verd, Ecoconsum i altres
ONG	FCONG, Greenpeace
Moviments de base	PTF
Investigadors	IRTA, ICTA i independents
Mitjans de comunicació	Mass media i alternatius

ANÀLISI:

▪ DARP

Descripció

DEPARTAMENT d'AGRICULTURA RAMADERIA I PESCA de la Generalitat de Catalunya.

Antoni Siurana i Zaragoza és el conseller d'aquest departament i Salvador Puig és el Director General de Producció, Innovació i Indústries Agroalimentàries, autoritat competent que redacta el Decret.

Rol i postura en el conflicte

Redacta el projecte català de Decret que regula la coexistència entre la producció genèticament modificada i la convencional, ecològica i integrada i el seu sistema de vigilància i control.

S'assessora tècnicament a través de l'IRTA, Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries.

El seu objectiu és redactar un Decret per regular la coexistència el més aviat possible, un Decret que no suposi gaire constrenyiments als pagesos, que afavoreixi la producció i entri en vigor aquest any. S'han trobat amb oposicions des de diversos àmbits i s'ha paralitzat el procés d'aprovació.

Salvador Puig fa declaracions públiques a la premsa i defineix com a "demonització dels antisistema" l'oposició social als transgènics⁷. Assegura que la coexistència és possible ja que no hi ha hagut casos de contaminació per fecundació creuada a Catalunya. En la seva opinió la nova legislació els permetrà tenir informació dels pagesos i les parcel·les on es conreen i fer el seguiment, el suport i l'assessorament per a prevenir la fecundació creuada. Segons Puig, la Generalitat no pot declarar Catalunya lliure de transgènics i prohibir la seva utilització, no solament per la seva important producció de blat de moro, cada vegada major sinó perquè legalment una autonomia no pot prendre una decisió d'aquest tipus.

Recursos

És un actor polític públic. Té recursos jurídics, humans (professionals, personal especialitzat amb nocions tècniques), recursos econòmics, recursos cognitius

⁷ EL PAIS 25 d'abril del 2005 Titular: Siurana dice que "los antisistema demonizan los transgénicos"

(no referent a la transmissió de coneixements i informació cap a la població sinó capacitat de fer declaracions fàcilment als mass media), recursos patrimonials (infraestructures), recurs de força (recolzament per part dels cossos de seguretat i defensa del govern).

- **CCPAE**

Descripció

CONSELL CATALÀ DE LA PRODUCCIÓ AGRÀRIA ECOLÒGICA

L'autoritat competent és la Direcció General de Producció, Innovació i Indústries Agroalimentàries del DARP.

És un organisme de control i certificació dels productes alimentaris d'origen animal i vegetal, transformats o no, obtinguts a Catalunya. Controla a nivell català la producció agrària ecològica i l'etiquetatge que, a nivell europeu, està regulat pel Reglament CEE 2092/91.

L'òrgan de govern és la Junta Rectora que està formada pel president i dotze persones: tres de l'administració, tres productors, tres elaboradors i tres persones d'organitzacions de consum de les quals, dues no són ecològiques. Els tres representants de producció i els tres elaboradors estan vinculats d'una manera o altra amb UP com a simpatitzants o com a afiliats.

Rol i postura en el conflicte

Es posiciona a favor del Decret.

No fa públics casos de contaminació de cultius ecològics.

Depenen del DARP i han de supeditar les seves conviccions a les línies del Departament.

Recursos

Recursos humans (tècnics i polítics), econòmics i patrimonials (material per fer els anàlisis i els controls). Ells tenen el poder de ser qui donen les certificacions i per tant, controlen indirectament l'economia de venda dels productes ecològics.

▪ ICV

Descripció

INICIATIVA PER CATALUNYA VERDS, partit polític que forma part de la coalició de govern actual a la Generalitat de Catalunya des de les eleccions del 2003. Es defineixen com una organització d'esquerres ecosocialista. Joan Saura n'és el president.

Rol i postura en el conflicte

Es posicionen en contra del cultiu d'OMG. Voldrien una Catalunya lliure de transgènics però diuen que aquesta figura no té cobertura jurídica. No estan a favor del projecte del Decret i creuen que és el més permissiu de tota la UE.

Amb aquestes cartes sobre la taula, però tenint en compte el pacte del Tinell amb ERC i PSC i essent conscients de la impossibilitat de vetar aquest Decret i declarar Catalunya lliure de transgènics, es decanten per aconseguir un Decret més restrictiu que dificulti molt la plantació d'OMG. Tenen com a referent la legislació alemanya i la danesa. Proposen entrar en un procés de debat mitjançant una comissió d'experts i fomentar el debat públic abans de l'aprovació del Decret. Tenen aquest acord amb el PSC i el DARP però oficialment, res.

Els sorgeix una dicotomia en la seva estratègia: han frenat el Decret perquè en volen un de més restrictiu però d'altra banda, de moment, hi ha un gran buit legal i aquest any no es regularà la sembra.

A través del grup del Congrés estan intentant prohibir varietat per varietat. En el procés del conflicte, han entrat en contacte amb gent d'alguns moviments socials com la PTF, l'Assemblea Pagesa i alguna cooperativa de productes ecològics.

Recursos

És un actor polític públic amb recursos humans i interactius. No tenen molta força política en quant a diputats (9) o conselleries (2), ni tècnics especialitzats en tema transgènics a nivell intern. Es veuen reforçats per les protestes socials.

▪ INDÚSTRIA BIOTECH

Descripció

Són companyies privades del camp de la biotecnologia.

Espanya segueix sent l'únic país de la UE que cultiva transgènics a escala comercial. Des de 1998, **Syngenta** és l'empresa que controla la venda de varietats de llavors de blat de moro MG. Altres empreses que controlen la indústria de la llavor MG a Espanya són: Monsanto, Pioneer (DuPont), Limagrain i Nickerson.

Rol i postura en el conflicte

Diuen que els OMG suposen un avanç per a l'agricultura i la ciència en general. Recolzen aquesta opinió a través d'estudis científics que subvencionen econòmicament i revisen abans de la seva publicació. Molt sovint, deleguen el seu discurs referent al conflicte a les entitats públiques. Els convé un Decret que no suposi massa restriccions als agricultors que opten per cultivar blat de moro MG i així seguir venent les seves llavors i productes químics associats i incrementar els beneficis econòmics al màxim.

Recursos

Recurs econòmics, tècnics, patrimonials i d'influència política (lobby).

▪ UP UNIÓ DE PAGESOS

Descripció

Fundat l'any 1974 i legalitzat com a organització professional agrària el 1977, és el sindicat agrari majoritari al camp català. Reuneix pagesos, ramaders i forestalistes de tot Catalunya. Defensa els interessos professionals i socials de les explotacions familiars agràries i és l'interlocutor davant les administracions i els agents del sector agrari. En els seus Estatuts es defineix com un sindicat professional, nacional català, democràtic, unitari, independent i progressista.

Rol i postura en el conflicte

Al març del 2004, Unió de Pagesos demana un marc legal per a que les regions europees es puguin definir lliures de OMG. També expressa en un comunicat que 'els transgènics suposen un elevat risc de contaminació per als conreus veïns'. A finals del mateix any aconsegueix l'acord de tots els grups parlamentaris per tirar endavant una proposició no de llei que regularà la producció transgènica.

Aquest actor és, doncs, un precursor important del Decret de coexistència. A la primavera del 2005 radicalitza la seva oposició als transgènics i demana que Catalunya sigui declarada zona lliure de transgènics, demana responsabilitats pel que fa als casos de contaminació i manifesta el seu desacord amb el procés de monopoli i concentració del sector que ven llavors MG. A més, presenta més de 30 al·legacions a l'esborrany del Decret de coexistència català.

Recursos

Recursos humans, cognitius.

▪ AP ASSEMBLEA PAGESA

Descripció

Assemblea pagesa (AP) neix en un intent d'aglutinar les inquietuds de la gent preocupada pel medi ambient, el territori, i l'estat en què es troba la pagesia catalana. S'hi troba gent d'Unió de Pagesos que no estava d'acord amb la seva pèrdua de combativitat i gent de l'àmbit rural, no només pagesos, i persones que creuen en l'agricultura ecològica i en els circuits de comercialització directa; circuits curts.

Es defineixen com un moviment, no una organització en sí, amb una estructura mínima que sorgeix d'un nucli de gent que es mou per la plana de Lleida. Mantenen contacte i col·laboració amb altres col·lectius de pagesos autònoms al Maresme, el Pallars i el Camp de Tarragona.

Rol i postura en el conflicte

Rebutgen totalment la implantació d'OMG perquè perceben una pèrdua d'autonomia de la pagesia en el fet que l'agricultura quedi en mans de les multinacionals que aposten per un model basat en el monocultiu que posa en perill la cultura rural i la biodiversitat. Volen prioritzar la qualitat en front del model intensiu productivista.

No estan interessats en participar en investigacions sobre els possibles efectes nocius dels transgènics, s'hi oposen totalment per motivacions de caire polític. El que volen és que els fons públics per a la recerca científica es centrin en programes per impulsar la sostenibilitat en el camp i una agricultura ecològica, artesana, de proximitat i que fomentin les marques de productes autòctons.

Han denunciat diverses vegades casos de contaminació en pinsos ecològics i irregularitats en camps de conreus GM a la zona de Lleida. També han participat activament en contra del Projecte de Decret de Coexistència a vegades coordinadament amb organitzacions socials de base com la PTF!. Volen una Catalunya lliure de transgènics.

Recursos

Recursos humans, cognitius i de confiança.

▪ **ASSOCIACIONS DE PRODUCTES ECOLÒGICS (distribuïdors o consumidors)**

Descripció

Són entitats que opten per vendre productes ecològics (cas de Món Verd, distribuïdora de productes ecològics d'alimentació) o comprar-ne (Ecoconsum, xarxa de cooperatives de consumidors ecològics).

Rol i postura en el conflicte

No es veuen afavorides pel Decret si aquest no evita la contaminació dels cultius ecològics. En el cas de les distribuïdores, la raó fonamental és que la seva economia es basa en la venda d'aquest tipus de productes i pel que fa als consumidors d'aquestes xarxes de cooperatives, opten per aquests productes sota diverses conviccions (de salut, socials –consum responsable-, referents al medi ambient, etc.) i per tant, tampoc volen que desapareguin.

S'han relacionat i agrupat en contra del projecte de Decret. Han fet pronunciaments públics, esmenes a la totalitat i han participat en accions convocades per moviments socials de base (ex. per la Plataforma Transgènics Fora!).

Recursos

Recursos de interacció i confiança.

▪ **FCONGD**

Descripció

La FEDERACIÓ CATALANA D'ONG PER AL DESENVOLUPAMENT és un actor institucional fundat l'any 1989 per entitats que treballen l'àmbit de la Solidaritat i la Cooperació Internacional. Vol potenciar la coordinació d'entitats de cooperació per al desenvolupament associades amb la finalitat d'aconseguir un nou tipus de relacions Nord-Sud i el ple desenvolupament de tots els pobles i cultures. Agrupa 84 organitzacions. Tono Albareda és el Presiden de la Junta Directiva.

Fomenta i participa les relacions amb institucions públiques i privades catalanes i influeix des d'una perspectiva apartidista. Crea xarxes. Difon i denuncia. Sensibilitza i educa per al desenvolupament i fomenta l'associacionisme i la participació ciutadana.

Rol i postura en el conflicte

Posicionament en contra del Decret de coexistència i recolzament a plataformes ciutadanes o associacions (tot donant força mediàtica i cedint espais per a reunions).

Redacta una carta oberta a Antoni Siurana on comuniquen: “Ens considerem perfectament legitimats per intervenir en aquest debat i afirmar, a més, que centrar-ho en els seus aspectes tècnics i científics és apartar-lo conscientment d’altres consideracions polítiques i socials, i amagar la confrontació entre dos models agroalimentaris.”

Recursos

Recurs interactiu, recurs de confiança, recursos humans i cognitius.

▪ GREENPEACE

Descripció

Es defineixen com una organització ecologista internacional, econòmicament i políticament independent (que no accepta donacions ni pressions de partits polítics, governs o empreses). El seu objectiu és protegir i defensar el medi ambient intervenint activament a diferents punts del planeta. Compta amb uns 3 milions d’associats a tot el món.

Rol i postura en el conflicte

Vol que s’elaborin unes normes sobre Coexistència entre cultius modificats genèticament, convencionals i ecològics que incloguin les exigències de molts col·lectius de la societat civil pel que fa al concepte de coexistència (més que no pas un concepte econòmic), la protecció de llavors, les distàncies entre camps, el registre i l’autorització de la sembra i la responsabilitat en cas de contaminació. Demana garanties de que la traçabilitat i l’etiquetatge siguin tractats amb serietat.

Exigeix al govern que decreti una moratòria que eviti l’alliberació comercial al medi ambient d’OMG mentre no quedi garantida la continuïtat de l’agricultura i ecològica lliure de contaminació.

Ha redactat la guia roja i verda d’aliments comercials amb i sense OMG respectivament. Dóna suport a les reivindicacions de la Plataforma Transgènics Fora! respecte el Decret i la campanya zones lliures de transgènics.

Aquest estiu, ha realitzat, juntament amb la PTF!, uns treballs d'investigació en camps de Lleida en la cerca de OMG (no declarats públicament).

Recursos

Recurs interactiu, recurs de confiança, recursos humans i cognitius

▪ PTF!

Descripció

LA PLATAFORMA TRANSGÈNCIS FORA! neix a la tardor del 2003 com un espai de trobada de gent diversa i col·lectius que decideixen que ha arribat l'hora de lluitar mitjançant l'acció directa contra la imposició dels transgènics. En uns inicis, la PTF! va néixer a partir de la Comissió de campanyes locals de la Xarxa Agroecològica. Col·labora estretament amb grups diversos, com per exemple l'AP.

La plataforma està formada per persones que provenen de diversos col·lectius de la pagesia catalana, grups ecologistes, de consum i ONG entre d'altres. Es basa en l'assemblearisme de base per a la presa de decisions.

Cronologia d'accions:

- *Octubre 03: 1ª assemblea de la PTF!
- *Novembre 03: tancament de pageses ecològiques al DARP
- *Desembre 03: acció a un CAPRABO
- *17 d'Abril 04: Jornades a Balaguer
- *Juliol 04: sabotatge del camp experimental de blat MG de l'IRTA (Institut de Recerca i Tecnologia Ambientals) a Gimènells
- *Novembre 04: Bloqueig de la inauguració de BIOSPAIN (Fira Internacional de Biotecnologia)
- *Desembre 04: acció al CCPAE
- *Març 05: SETMANA DE LLUITA contra els transgènics
- *Maig 05: acció de bloqueig al DARP

Rol i postura en el conflicte

És un actor molt actiu en el marc de la lluita contra els transgènics.

Denúncia:

Que tant l'IRTA com la resta de centres de recerca pública de l'Estat participen activament en programes d'investigació dins el negoci de les "Ciències de la vida" contribuint al desenvolupament i expansió dels OMGs.

Que la CCPAE oculta diversos casos de contaminació genètica detectats en productes d'agricultura i ramaderia ecològica, l'únic tipus de producció on es fan anàlisi.

Que les autoritats competents es neguen a facilitar la localització concreta dels conreus transgènics experimentals, informació d'accés públic segons la legislació europea.

Que el DARP no fa cap referència als conreus de blat de moro Bt-176 presents a Catalunya i actualment prohibits per decisió de la UE i que es segueixen comercialitzant.

Reclama:

Que s'aturin els experiments transgènics.

Que es facin públiques les localitzacions concretes dels conreus experimentals i comercials transgènics.

Que es declari Catalunya lliure de transgènics i es desisteixi de regular per Decret la coexistència entre la producció agrícola genèticament modificada i la convencional.

Recursos

Recursos humans i cognitius que es tradueixen en actes i accions reivindicatives com manifestacions, presentació d'al·legacions i altres documents elaborats per tècnics (o no), jornades per a compartir i difondre coneixements, xerrades, tasques d'investigació i recerca, coordinació amb altres grups internacionals (Confédération Paysanne...) declaracions als 'Mass Media' i als mitjans de comunicació alternatius, etc.

▪ INVESTIGADORS

Descripció

Es poden diferenciar dos tipus d'investigadors en l'àmbit català que han treballat el tema del Decret de Coexistència d'una manera científica amb coneixements dels OMG a l'agricultura: els públics com l'IRTA i els independents.

L'IRTA (Institut de Recerca i Tecnologies Agroalimentàries) és organisme públic que depèn de l'Administració; elabora els estudis sobre els quals es basa el DARP per establir les regulacions tècniques d'aquest Decret. També, esmentar el CSIC (Consejo Superior de Investigaciones Científicas) que és un organisme públic però a nivell estatal.

Un altre grup seria els tècnics que fan estudis independents com la Rosa Binimelis que prepara la Tesi doctoral de Ciències Ambientals a l'ICTA (Institut de Ciència i Tecnologia Ambiental de la UAB) sobre l'anomenada "coexistència" entre l'agricultura transgènica (panís) i la convencional i

l'ecològica a Catalunya. També, Gregorio Álvaro Campos (Goyo), biotecnòleg que actualment està al Departament d'Enginyeria Química de la UAB.

Altres noms influents són: Liliane Spendeler de Amigos de la Tierra, Isabel Bermejo de Ecologistas en Acción, Juan Felipe Carrasco de Greenpeace y Jorge Riechmann (que no és tècnic sinó polític professor de la UB) entre d'altres.

Rol i postura en el conflicte

Des de l'IRTA, plantegen que tots els estudis seriosos sobre OMG demostrin que no té efectes negatius o perjudicials sobre la salut humana o el medi i veuen amb bons ulls el Projecte de Decret de Coexistència.

A nivell català i també a nivell estatal hi ha menys investigadors independents especialitzats en el tema de transgènics aplicats a l'agricultura que als altres països de la UE. Sobretot, pel que fa a investigadors amb una línia crítica amb els OMG. Tot i així, s'han publicat diversos articles que argumenten els efectes nocius dels transgènics en diversos àmbits.

Recursos

Recursos humans i cognitius. Els investigadors d'organismes públics disposen de més recursos econòmics i patrimonials (material per fer les investigacions) que els independents.

▪ MITJANS DE COMUNICACIÓ

Descripció

Parlarem només dels Mass Media, tot i que els mitjans alternatius també han tingut un important paper informatiu en cercles determinats, i generalment amb un posicionament en contra del Decret.

Rol i postura en el conflicte

El seu paper ha de ser de vincle amb la societat per informar i crear un posterior debat. En general, han tractat poc el tema del Decret de Coexistència i no s'han esforçat gaire en crear debat o informar-se sobre el tema dels transgènics en general. A nivell de televisió i ràdio la informació donada mitjançant entrevistes o taules rodones ha estat una mica més completa. Només han intervingut en moments molt concrets.

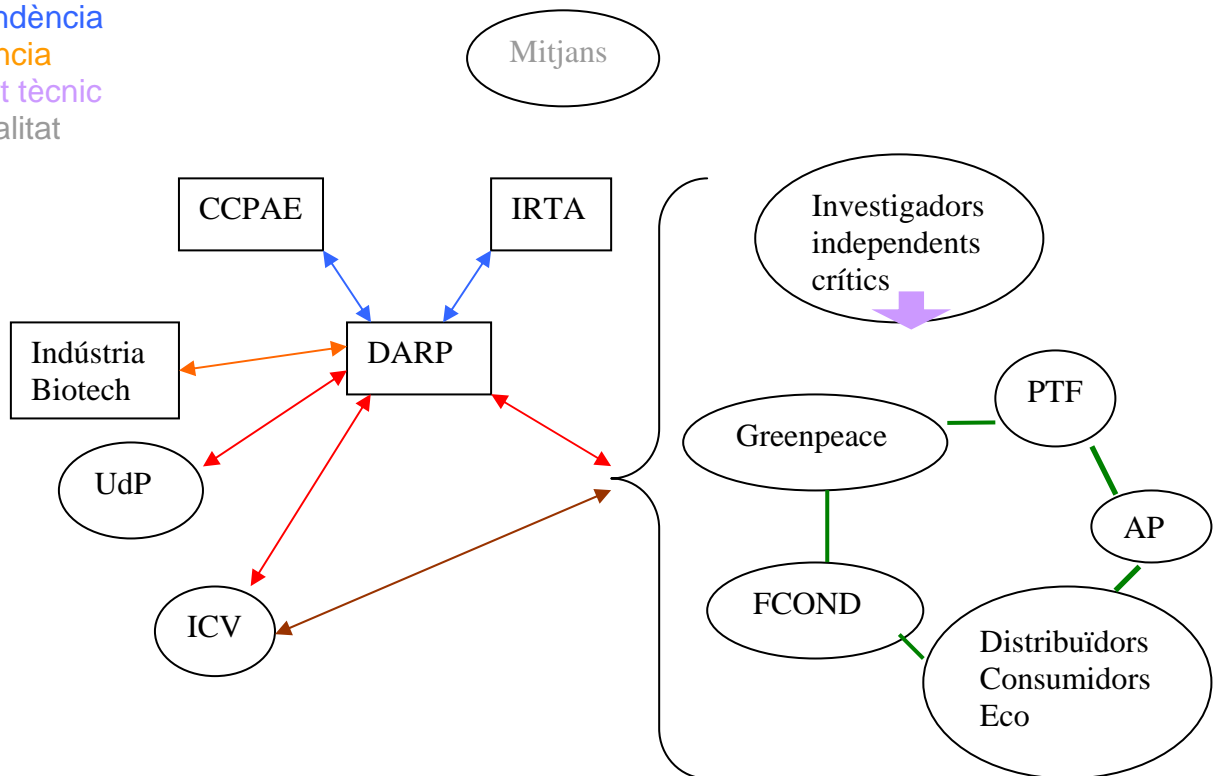
No es pot parlar de la postura que hagin adoptat ja que, en principi, els mitjans han de ser neutres i objectius. En general han tractat el tema d'una manera bastant sensacionalista i sovint poc seriosa.

Recursos

Recursos cognitius.

ESQUEMA DE INTERACCIONS:

Conflicte
Cooperació
Recolzament
Dependència
Influència
Suport tècnic
Neutralitat

CRONOLOGIA

TAULA D'ACONTEIXEMENTS:

DATES	ACONTEIXEMENTS
1993-2003	CNB autoritza 200 experiments amb alliberament voluntari al medi ambient d'OMG a l'Estat espanyol.
1994	Aprovació de la llei estatal 15/94 "Utilització confinada, alliberament voluntari, i comercialització de OMG".
1996	Primera collita transgènica a l'Estat, de les varietats comercials de blat de moro Bt de la companyia Novartis (després Syngenta).
1997	Aprovació del Reial Decret 951/97 que desenvolupava la llei 15/94
1998	Es declara a la UE una moratòria de facto per l'autorització de nous productes i conreus transgènics. Vigent durant el període 1999-2004.
2001	Es detecta la presència de traces d'OMG en conreus de tres explotacions ecològiques, dos de blat de moro i una de soja, a Navarra.
2003 (27 Jul)	Aprovació de les Recomanacions 2003/556/CE de la Comissió Europea "Directrius per l'alliberació d'estratègies i millors pràctiques agrícoles, amb l'objectiu de garantir la coexistència entre cultius".
2003	Es detecta a Catalunya contaminació de pinsos per soja transgènica per a alimentar bestiar ecològic.
2003 (Nov)	Tancament de pages@s ecològics al DARP.
2003 (Nov)	la victòria del Tripartit en les Autonòmiques Catalanes al Novembre del 2003
2003 (Des)	Acció d'assenyalament i etiquetatge en un Caprabo de Barcelona de la PTF!
2004 (8 Mar)	UP (Unió de Pagesos) demana a la Generalitat que protegeixi el territori dels Organismes Modificats Genèticament.
2004 (Abr)	Entrada en vigor del nou Reglament sobre etiquetat i traçabilitat 1830/2003 substituint la normativa anterior de 1998, que introdueix el 0.9%
2004 (Jul)	Primera acció de destrucció d'un camp experimental d'OMG a l'Estat. La PTF! sega un camp de l'IRTA de la Generalitat de Catalunya a la població de Gimennells, a la província de Lleida.
2004 (30 Set)	Acord de tots els grups parlamentaris per tirar endavant una proposició no de llei per regular la coexistència de les produccions transgèniques amb altre tipus de cultius, inclòs el convencional, i en especial, amb l'agricultura d'origen i qualitat diferenciats.
2004 (25)	El Parlament de Catalunya insta a la Generalitat a aprovar una

Nov)	normativa per obligar els productors de transgènics a informar del tipus de producció i localització dels conreus a l'Administració.
2004 (Nov)	Té lloc la Fira BioSpain'05 al Palau de Congressos de Montjuic de Barcelona.
2005 (Gen)	Prohibició a nivell europeu de la varietat de blat de moro Bt-176 amb gens marcadors de resistència a antibiòtics de Syngenta.
2005 (24,25 Gen)	Trobada a Berlín d'ONGs, partits polítics, organitzacions pageses, consumidor@s i ecologistes. Manifest de Berlín
2005 (30 Gen)	Reunió a Fraga convocada per AP i Ecologistes en Acció i amb la col·laboració del CAAE. Manifest de Fraga.
2005 (1 Feb)	Publicació del borrador del Decret de Coexistència de la Generalitat. Apertura del termini d'informació pública.
2005 (9 Mar)	Reunió al Parlament de Catalunya entre el Govern, la FCONG, investigadors independents i APC amb Salvador Puig i la Comissió d'Agricultura del Grup Parlamentari PSC-Ciutadans pel Canvi.
2005 (7-12 Mar)	Setmana de Lluita Contra el Decret de Coexistència davant del DARP organitzada per la PTF!
2005 (29 Mar)	Paralització a Madrid del Reial Decret de Coexistència.
2005 (17 Abr)	Manifest contra la llei de coexistència de cultius transgènics de la FCONG signat per 50 personalitats.
2005 (Abr)	Aprovació pel DARP de la Ordre que desenvolupa el Decret de Coexistència.
2005 (5 Mai)	Acció de pressió de la PTF! a les dependències del DARP.
2005 (Mai)	La proposta definitiva de Decret de Coexistència el·laborada pel DARP s'enviava al Consell Tècnic de la Generalitat.
2005 (10 Set)	Tant el Decret estatal com el català es troben aturats a l'espera de ser aprovats o revisats.

CRONOLOGIA I INTERACCIÓ ENTRE ACTORS:

En un context europeu d'elaboració de legislació per protegir la UE del bombardeig transgènic americà, en la línia del principi de precaució, a Espanya s'aprovava l'any 1997 el Reial Decret 951/97 que desenvolupava la llei 15/94 "Utilització confinada, alliberament voluntari, i comercialització de OMG". En aquesta llei s'especificaven els requisits que havien de complir les empreses per a l'autorització del maneig de OMG, el règim sancionador, les competències, etc. En els articles 30 i 31 s'estableix que tant la utilització confinada com l'alliberament amb fins experimentals és responsabilitat de cada Comunitat Autònoma. La resta de responsabilitats recauen sobre l'administració central mitjançant la Comissió Nacional de Bioseguretat (CNB), un òrgan col·legiat interministerial.

Des de l'any 1996 Espanya està important soja i blat de moro transgènics dels EEUU, principalment per a alimentació animal, i ja al 1998 es va recollir la primera collita transgènica a l'Estat, de les varietats prèviament incloses en el Registre Nacional de Varietats Comercials, de blat de moro Bt de la companyia Novartis (després Syngenta)⁸. Aquell mateix any hi havia a Espanya quasi 40.000 ha de blat de moro Compa CB de Novartis, de les quals 2.909 ha es trobaven a Catalunya⁹.

Per altra banda en el període 1993-2003 la CNB va autoritzar 200 experiments amb alliberament voluntari al medi ambient d'OMG, de les 220 sol·licituds realitzades, que s'han desenvolupat en una superfície de 260 ha del territori peninsular¹⁰. Mentrestant a la Unió Europea es declarava l'any 1998 una moratòria de facto per l'autorització de nous productes i conreus transgènics impulsada per cinc Estats Membres (Dinamarca, França, Itàlia, Grècia i Luxemburg) i que ha estat vigent durant el període 1999-2004. Paral·lelament davant el ràpid avenç de la indústria biotecnològica el Consell Europeu anava substituint unes Directives per altres sobre "l'Alliberament intencional d'OMG al medi ambient".

L'últim que estableix la UE són unes Recomanacions 2003/556/CE, aprovades 27 de Juliol del 2003 per la Comissió Europea, sobre "Directrius per l'alliberació d'estratègies i millors pràctiques agrícoles", amb l'objectiu de garantir la coexistència entre cultius; Recomanacions que resulten "massa permissives, insuficientment concretes i no vinculants"¹¹ que cada Estat podrà desenvolupar com li sembli. Se suposa que "durant la fase d'introducció d'un nou tipus de producció en una regió, els agricultors que la introdueixin són responsables de posar en pràctica les accions necessàries per limitar la contaminació genètica"¹².

L'any 2001 es detecta la presència de traces d'OMG en conreus de tres explotacions ecològiques, dos de blat de moro i una de soja, a Navarra. El CPAEN, Consejo Regulador para la Producción de Agricultura Ecológica de Navarra, després d'obtenir els resultats dels anàlisis d'un laboratori independent, va desqualificar aquestes produccions, que van quedar fora del mercat ecològic¹³. A Catalunya es van detectar l'any 2003 la contaminació de pinsos per soja transgènica per a alimentar bestiar ecològic, contaminació que el CCPAE va notificar 6 mesos després¹⁴.

Mentrestant es constituïa el primer grup de lluita contra l'expansió dels transgènics als camps de Catalunya, la Plataforma Transgènics Fora! (PTF!), després d'abandonar la via legal i institucional que els havia resultat inútil.

⁸ Riechmann, J. (2004) "Transgènics: el haz y el envés." Ed. Catarata pp 49

⁹ Govern Espanyol, Secretari d'Estat de relacions amb les Corts en desposta a una pregunta parlamentària, 2 de juliol de 1999. Consultar Riechmann, J. (2004) "Transgènics: el haz y el envés." Ed. Catarata

¹⁰ Agència EFE, 3 Maig de 2004. Consultar Riechmann, J. (2004) "Transgènics: el haz y el envés." Ed. Catarata

¹¹ Riechmann, J. (2004) "Transgènics: el haz y el envés." Ed. Catarata. pp295

¹² Comissió Europea, "Questions and Answers on the regulation of MGO in the EU", MEMO/04/85 del 15 d'Abril del 2004. Pot consultar-se a <http://europa.eu.int>.

¹³ El Pimiento Verde i Riechmann, J. (2004) "Transgènics: el haz y el envés." Ed. Catarata pp 296.

¹⁴ AP i Pimiento Verde

Després de la primera assemblea que va tenir lloc a l'Octubre de 2003 van realitzar un seguit d'accions per tal de denunciar, informar i aglutinar: tancament de pagesos/es ecològics/ques al DARP al Novembre del 2003; acció d'assenyalament i etiquetatge en un Caprabo de Barcelona al Desembre del mateix any i coordinació d'unes jornades a Balaguer l'Abril de 2004.

En aquest context (i recordant la victòria del Tripartit en les Autòniques Catalanes al Novembre del 2003), el 8 de Març del 2004, UP (Unió de Pagesos) “demana a la Generalitat que protegeixi el territori dels Organismes Modificats Genèticament. UP planteja a tots els grups parlamentaris la necessitat d'instar al Govern Central perquè aquest defensi davant les institucions europees la modificació de l'actual normativa comunitària, amb l'objectiu de poder declarar Catalunya lliure de OMG (...) UP també anuncia el seu suport a tots els pagesos afectats per les immisions d'OMG per tal que s'exigeixin les mesures tècniques necessàries per evitar la contaminació, mentre l'Administració no determini les normes de coexistència”¹⁵. El Sindicat reitera les seves demandes en un altre comunicat a arrel del IXè Congrés al Medi Ambient a Tortosa 27 de Març del mateix any, i denuncia que “els transgènics suposen un elevat risc de contaminació per als conreus veïns, donant lloc a possibles enfrontaments entre pagesos”¹⁶. Finalment aconseguen el 30 de Setembre del mateix any l'acord de tots els grups parlamentaris per tirar endavant una proposició no de llei per regular la coexistència de les produccions transgèniques amb altre tipus de cultius, inclòs el convencional, i en especial, amb l'agricultura d'origen i qualitat diferenciats¹⁷.

Arran d'aquestes reivindicacions, el Parlament de Catalunya va instar a la Generalitat a aprovar una normativa per obligar els productors de transgènics a informar del tipus de producció i localització dels conreus a l'Administració per tal de protegir l'agricultura ecològica i també la convencional (25 de Novembre de 2004). La regulació s'havia d'aprovar en un termini màxim de tres mesos, per tal de regular la convivència en el següent període de sembra; “UP celebra que l'Administració articuli eines legals per evitar que conreus MG contaminin conreus veïns. Els productors ecològics no han de suportar els costos o lucre cessant per no poder garantir que els seus productes estiguin lliures de OMG i , per tant, s'ha de garantir que ambdues pràctiques es puguin seguir exercint en plena llibertat”¹⁸.

Paral·lelament, a nivell europeu entra en vigor a partir de l'Abril del 2004 el nou Reglament sobre etiquetat i traçabilitat 1831/2003 substituint la normativa anterior de 1998. La nova llei estableix que qualsevol presència de transgènia superior al 0.9% en els ingredients d'un producte, ja sigui aliment, pinso o medicament, fa obligatòria la menció d'aquest a l'etiqueta; per sota d'aquest llindar es considera presència “accidental” que no mereix menció alguna. També es fixen unes normes per a la traçabilitat d'un transgènic en la cadena alimentària.

¹⁵ Comunicat d'UP del 8 de Març 2004. Pot consultar-se a <http://www.uniopagesos.es/comunicacio>

¹⁶ Comunicat d'UP del 27 de Març de 2004, Tortosa.

¹⁷ Comunicat d'UP del 1 d'Octubre de 2004.

¹⁸ Comunicat d'UP del 30 de Novembre de 2004.

Aquell mateix estiu (Juliol de 2004), la Plataforma Transgènics Fora! (PTF!) passava a l'acció al camp per primer cop a l'Estat espanyol, seguint l'exemple de grups fortament establerts i recolzats a Anglaterra i França. En protesta per la imposició dels transgènics, de l'encobriment dels casos de contaminació i en favor d'una Catalunya lliure de transgènics, van segar un camp experimental de l'IRTA (Institut de Recerca i Tecnologia Agrària) de la Generalitat de Catalunya a la població de Gimenells, a la província de Lleida. El camp consistia d'una sèrie d'experiments amb blat transgènic dins del projecte SUSTAIN. L'objectiu era posar al descobert la línia pública d'investigació en OMG i denunciar que La Generalitat (i més concretament el CCPAE) havien estat ocultant i arxivant casos detectats de contaminació genètica en productes d'agricultura i ramaderia ecològica (i per tant permetent la seva entrada en la cadena alimentària amb segell ecològic) i que per altra banda s'estava negant a facilitar informació (o donant informació falsa) sobre la localització precisa dels conreus transgènics experimentals i comercials, que en teoria hauria de ser obligatori tal i com determina la legislació europea. La Plataforma també va denunciar que el camp no reunia les condicions fixades per la Directiva 2001/18/CE del Consell i el Parlament Europeu que regula l'alliberament intencionat d'OMG al medi ambient ni la seva fitxa estava publicada com ho estaven les dels 230 experiments autoritzats per la CNB.

Aquesta acció va tenir molt de ressò i va desencadenar molta polèmica, en especial dins el món científic. El DARP va emprendre com a resposta una forta campanya de desacreditació mediàtica de la Plataforma i les seves maneres titllat-los d'ignorants i inconscients.

Uns mesos després va tenir lloc a Barcelona la Fira Internacional de Biotecnologia, BioSpain'05 al Palau de Congressos de Montjuic, on estaven presents les grans empreses i organismes investigadors de la indústria de l'*agrobusiness* i la biomedicina. Un cop més la PTF! va dur a terme una acció de bloqueig el dia de la inauguració que va tenir poc ressò mediàtic.

Al gener de 2005 es prohibia a nivell europeu la varietat de blat de moro Bt-176 amb gens marcadors de resistència a antibiòtics de Syngenta, encara que es continuï venent, almenys a Catalunya, encara que el DARP defèn que no.

Aquell mateix gener tenia lloc a Berlín una trobada que aglutinava ONGs, partits polítics, organitzacions pageses, consumidor@s i ecologistes de la que va sortir un manifest que sintetitzava la posició de la societat civil europea. Una de les premisses fonamentals que establia era la del dret de les regions a europees a "determinar la seva pròpia manera de cultivar, menjar, produir, i vendre aliments, així com la de protegir el seu medi ambient i paisatge, la seva cultura i patrimoni, les seves llavors, el seu desenvolupament rural i el seu futur econòmic"¹⁹. També el 30 de gener tenia lloc a Fraga una reunió convocada per AP i Ecologistes en Acció i amb la col·laboració del Comitè Aragonès d'Agricultura Ecològica. D'aquesta reunió, que va aglutinar prop de 160 pagesos entre catalans i aragonesos, va sorgir un manifest consensuat en contra dels cultius transgènics²⁰.

¹⁹ Manifest de Berlín, 22 i 23 de gener de 2005.

²⁰ "La UP presenta una moció de suport al Manifest de Fraga". Veure www.uniopagesos.es/comunicacio

Mentre tot això passava arreu d'Europa al Departament d'Agricultura s'anava el·laborant el Decret de Coexistència paral·lelament al que s'estava redactant a Madrid, i l'1 de febrer de 2005 es publicava el borrador i s'obria el termini d'informació pública i el pertinent període d'al·legacions. Es van presentar unes 80 al·legacions al text en els 30 dies hàbils del període de consulta²¹.

A principis de Març es celebrava una reunió al Parlament de Catalunya entre el Govern, la FCONG, investigadors independents i APC amb Salvador Puig, director general de Producció i Innovació Agrària del DARP i membres de la Comissió d'Agricultura del Grup Parlamentari PSC-Ciutadans pel Canvi. La reunió, impulsada per Ciutadans pel Canvi, era la segona trobada amb l'administració catalana, després que a principis de febrer una altra comissió es trobés al Parlament amb els representants d'ICV-EA, ERC, CiU, PSC i PP a la Comissió d'Agricultura amb el mateix objectiu.

Els representants de l'administració pública van insistir en la voluntat de protegir una coexistència inevitable, la regulació de la qual afirmaven venia imposada per Europa, i remarcaven que d'aquesta manera, Catalunya seria la primera regió europea dotada d'una legislació al respecte. Els portaveus es van declarar favorables a obrir-hi el debat, però en una fase posterior a l'aprovació del Decret. En aquesta reunió la comissió, que es declarava contrària a la coexistència i la FCONG van veure com Puig es negava a respondre la majoria de preguntes "controvertides" i el Decret tirava endavant²².

Paral·lelament a la Gran Via de Barcelona el DARP es veia assetjat per una okupació arborícola en protesta pel Decret. Del 7-12 de març tenia lloc la Setmana de Lluita Contra el Decret de Coexistència, que consistia en 3 arbres okupats per integrants de la PTF! 24 hores al dia durant 6 dies en plena Gran Via i un punt d'informació pels vianants sobre els OMG, mentre es realitzaven actes i accions per tota la ciutat: conferències, sopars populars, accions a la seu de Novartis, manifestacions, rodes de premsa i entrevistes. La setmana, organitzada per la PTF! que va tenir un inesperat ressò mediàtic pretenia i va aconseguir visualitzar i denunciar el conflicte que estava tenint lloc amb el Decret de Coexistència i que estava tenint lloc al marge de la opinió pública i de la societat civil en general.

Fins aquí, els mitjans de comunicació s'havien limitat a publicar articles curts de tant en quan, sobre algun esdeveniment concret. A partir d'aquest moment el conflicte va superar la línia que separa el desinterès mediàtic total del boom mediàtic expansiu, i de sobte tots els mitjans de comunicació van començar a interessar-se pel tema. Es van publicar molts articles sobre la setmana de lluita, es van realitzar entrevistes sobretot en ràdio i premsa escrita i es va fer algun debat en televisions locals.

El dia 29 de Març es paralitzava a Madrid el Reial Decret de Coexistència, com a conseqüència de les pressions d'ONG, moviments socials i del Ministeri de Medi Ambient al front del qual està la ministra Cristina Narbona. Es va al·legar

²¹ Entrevista a Xavier Ferrer. Veure Annex III

²² 9/3/05 Declaració de premsa de la FCONG publicada a www.transgenicsfora.org

que calia revisar el Decret amb més cura i des de llavors està sent estudiat i replantejat.

Al voltant d'aquests mesos ICV s'havia vist reforçada per diversos agents externs -la Setmana de Lluita que havia tret a la llum el conflicte, la paralització del Decret a Madrid- i va ser sotmesa a pressions de diferents grups com la FCONG, que van fer que s'embarqués amb més força en una campanya per aturar el Decret. D'acord amb el seu discurs polític, ICV sempre ha estat posicionada en contra de l'agricultura MG, i en un context de moratòria europea havia signat el pacte del Tinell que determinava l'aplicació estricte de les directives europees respecte els OMG²³. Però la normativa europea determinava com ja hem dit, que cada estat membre havia d'el·laborar una legislació pròpia i a més la moratòria va finalitzar. A Catalunya concretament això passava a ser competència del DARP, a mans del PSC, partit amb unes intencions ben diferents respecte a aquest tema.

Durant el mes de març apareixien diverses declaracions d'ICV, concretament de la Diputada Bet Font i de la portaveu Dolors Camats, demanant l'aturada del Decret i reclamant un debat a fons sobre el tema²⁴. El 6 d'Abril Joan Herrera, diputat d'ICV al Congrés, també feia declaracions respecte l'aturada del Decret a Madrid i demanava al DARP que fes el mateix²⁵.

ERC que al principi, era bastant indiferent al tema, en aquest moment també es va decidir a posicionar-se i a respaldar a ICV en la seva campanya en contra del PSC. Durant el mes de Març i Abril van tenir lloc diverses reunions bilaterals extraoficials de ICV amb els diferents actors en escena: PTF!, ERC, tècnics independents, i la FCONG, que per la seva banda havia presentat el 17 d'Abril un "Manifest contra la llei de coexistència de cultius transgènics" exigint l'obertura d'un debat en el si del Parlament que tingués en compte una àmplia participació d'un debat civil, signat per 50 personalitats dels més diversos àmbits, des de catedràtics d'universitat, fins a polítics, periodistes i actors.

També a mitjans d'abril va tenir lloc una reunió entre ICV i el PSC-DARP a la qual aquests últims van assistir amb un sèquit de tècnics del DARP i l'IRTA i van anar rebatent els arguments d'ICV que no portava tècnics de recolzament. En aquesta reunió ICV també proposava l'apropament a models de Decret europeus com el de Dinamarca (Decret mitjanament estricte) o Alemanya (Decret que per tant estricte fa impossible el conreu de OMG) abogant que el Decret redactat pel DARP era el més permissiu d'Europa, i que fomentava la productivitat en detriment d'una agricultura de qualitat. No es pot dir que aquestes reunions fossin pròpiament negociacions, perquè ICV i PSC estan en una relació de poder molt desigual. Sent ICV conscient de que amb 2 diputats no pot exercir una gran pressió de facto, aquesta ha estat utilitzant els seus recursos de pressió política per persuadir el PSC d'aturar i modificar el Decret. De l'altra part, el PSC feia d'actor intransigent i inamovible.

²³ Entrevista a David Cid. Veure Annex II

²⁴ 8/3/05 i 22/3/05 declaracions d'ICV recollit de www.icvlleida.org

²⁵ 6/4/05 declaracions de Joan Herrera recollit de www.icvlleida.org

Uns dies després d'aquesta reunió poc fructífera, El PSC va aprovar unilateralment des del DARP la Ordre que desenvolupava els conceptes tècnics i alhora més polèmics del Decret, com per exemple les distàncies entre cultius, sense ni tan sols notificar-ho a ICV. Això va provocar un cert rebombori a nivell intern del Govern, amb la conseqüent protesta per part d'ICV reclamant que aquestes mesures s'havien d'aprovar juntament amb el Decret i passar pel Govern.

El 5 de Maig tenia lloc una altra acció de pressió de la PTF! aquest cop dins les dependències del DARP. Unes 20 persones van entrar al Departament i van desmuntar i embalar els ordinadors del Departament de Producció i Innovació Agrària, responsable de la redacció del Decret, traslladant-los a la planta baixa en caixes. Poc després van abandonar l'edifici.

Després de la integració de les al·legacions presentades durant el període de consulta va sortir un nou document, que va anar al Consell Jurídic Assessor de la Generalitat i després al Comitè Econòmic i Social, de nou al Consell Jurídic. Al mes de maig la proposta definitiva de Decret elaborada pel DARP s'enviava al Consell Tècnic pel seu rebuig o aprovació.

Actualment el Decret es troba aturat al Consell Tècnic, a l'espera que el Govern l'aprovi o el reformuli. A manca de Decret es podria aplicar el model estatal, però que actualment també es troba aturat, i que està sent revista pel Ministeri d'Agricultura a Madrid.

CONCLUSIONS

En l'anàlisi d'aquest conflicte, hem aconseguit distingir una sèrie de trets determinants que condicionen la dificultat de consens entre els actors i fa difícil la seva resolució .

Aquest és un conflicte que sorgeix d'un desacord sobre el projecte de Decret català de coexistència entre producció genèticament modificada, convencional, integrada i ecològica.

Parlar de transgènics porta una polèmica associada, ja que és un tema tècnic i amb gran incertesa científica en comparació amb altres disciplines. Això s'ha traduït en un alt grau de desconeixement i desinterès públic, que es veu incrementat per la invisibilitat de les conseqüències a curt termini. Tot això resulta en un fet paradoxal ja que afecta a tothom (parlem de biodiversitat, salut, alimentació, model econòmic...) però només una minoria pren una veu activa. S'ha generat poc debat públic a causa, també, de la manca de transparència de l'Administració i la poca repercussió mediàtica.

En existir incertesa científica, les posicions dels diferents actors sensibilitzats amb el conflicte, provenen més aviat de conviccions ideològiques, i molts fan un acte de fe a l'hora de creure les implicacions positives o negatives associades als cultius genèticament modificats. També entra en joc la diferent percepció del risc i la preocupació per les generacions futures versus l'individualisme imperant.

Els actors parteixen de bases ideològiques diferents i això condiona, en el cas dels més polaritzats, el model agrari que defensen per Catalunya: un és el model productivista agroindustrial defensat pel DARP, les indústries Biotech i l'IRTA; l'altre és un model que prima més la qualitat, com és el tradicional agroecològic, defensat per cooperatives de consum de productes ecològics, moviments de base com la PTF!, l'Assemblea Pagesa, partits polítics verds com ICV i ONGs.

L'entrada regulada per llei dels transgènics al camp català és un fet irreversible que també contribueix a la polarització dels actors. No existeix un marge de prova i error que donaria flexibilitat a les diferents postures. Si suposem que el Decret no establís unes mesures suficients per evitar una contaminació o que aquesta fos inevitable: el model agroecològic tal com el coneixem, desapareixeria i amb ell, la llibertat d'elecció de productors i consumidors.

Els actors parlen llenguatges diferents i tenen asimetria informativa - coneixement segmentat - ; es tracta d'un conflicte transversal que engloba sectors diversos que van des de l'economia al medi ambient. Com es poden entendre un pagès i un biotecnòleg? No li parlis a un tècnic en genètica del model econòmic d'exportació d'Argentina, ni a un pagès de marcadors genètics, ni a un polític d'èpoques de floració. Això esdevé el principal entrebanc en la comunicació. Els diferents actors, des dels seus àmbits i, en base a les seves diferents disciplines, creuen tenir raó en els seus arguments.

Això dificulta l'empatia i per tant, la voluntat de consensuar al voltant d'una taula.

Un altre aspecte molt important que dificulta el consens, és la asimetria de poders i recursos entre els actors. Per exemple, la Generalitat té la última paraula en l'aprovació o no del Decret. D'altra banda, un pagès ecològic es troba en una situació de molta vulnerabilitat, perquè a banda de ser considerats una minoria, són els que patirien les màximes conseqüències per una qüestió de supervivència del seu modus vivendi.

La responsabilitat política i les pressions externes condicionen el marge d'actuació de cada actor en una possible negociació. Per exemple, ICV ha renunciat al seu escenari òptim (Catalunya lliure de transgènics) responnent al seu compromís polític (pacte del Tinell) i en un intent d'aproximació cap als altres actors. Accepta l'existència d'un Decret, però es decanta pel model alemany, més restrictiu. En l'altre extrem, la PTF, que no ha de respondre davant de ningú, pren uns objectius de màxims i pot actuar fins i tot al marge de la legalitat, lliure de pressions institucionals. Actors, que en un principi partien de plantejaments similars, poden arribar a divergir i a no unir forces d'avant d'un objectiu comú.

Cal remarcar que aquest problema també es pot discutir/tractar a molts nivells. Per uns si econòmicament els OMGs són més rendibles, més "pràctics", o més productius no els calen més arguments per tirar endavant. D'altres s'asseuran a discutir llargues hores sobre els detalls, les minúcies tècniques de la teoria dels transgènics, dels seus potencials. En canvi, a molta gent ja no li interessa discutir de concrecions, observen el món i es basen en la realitat de l'aplicació dels OMG a l'agricultura. Segons aquests nivells, diferents actors es poden veure inclosos/exclusos de la discussió.

Per últim, cal esmentar que hi ha una manca de tècnics independents i crítics que tractin el conflicte des d'un punt de vista interdisciplinar. Més encara si fem una comparació amb les referències que ens arriben d'altres països de la Unió Europea.

No hi ha hagut una negociació pròpiament dita entre els diferents actors, no s'han trobat en un context de voluntat per resoldre el conflicte i arribar al consens; parteixen de plantejaments distants i demanen escenaris diferents. Es pot acceptar el Decret (cas del DARP, la CCPAE i l'IRTA), es pot reformular i fer més estricte (Unió de Pagesos i ICV) o es pot rebutjar completament i demanar una Catalunya lliure de transgènics (Assemblea pagesa i PTF).

El conflicte, a hores d'ara, no està resolt. El projecte de Decret es troba aturat al Consell Tècnic. Allà, només els actors polítics són els que tenen veu en la presa de decisions. La resta, s'ha de limitar a crear ressò mediàtic i consciència a la població per a un debat públic seriós, interaccionar amb els seus similars i enfortir-se establint xarxes de suport i relacions bilaterals.

BIBLIOGRAFIA

- Álvaro Campos, G. (2005). "Los alimentos/cultivos transgénicos: una aproximación ecológica". Dossier entregat al seminari "Aspectes Ambientals i Socioeconòmics dels Conreus Transgènics" de la Universitat de Vic.
- Binimelis, Rosa. (2004) "La pretendida agricultura transgènica en España". En: Ecología Política, nº 28.
- Burruezo, Pedro (2004). "Agricultura OMG/OMC: Las semillas de la Usura". En: The Ecologist para España y Latinoamérica. Nº 17
- Carrasco, J. Felipe (2004). "PP: ¿Un partido transgènico?". En: The Ecologist para España y Latinoamérica. Nº 17
- Escutia, Montse (2004). "Hecha la ley...hecha la trampa". En: The Ecologist para España y Latinoamérica. Nº 17
- Riechmann, J. (2004). "Transgènicos: el haz y el envés". Ed. Catarata
- Serra, J. et al. (2004) "Comportament Agronòmic de les noves varietats de blat de moro transgènico". IRTA, Mas Badia. Dossier entregat al seminari "Aspectes Ambientals i Socioeconòmics dels Conreus Transgènics" de la Universitat de Vic.

- www.icvlleida.org
- www.transgenicsfora.org
- www.greenpeace.org
- www.cgt.es/cgtcatalunya
- www.infoagro.com
- www.agrariamanresa.org/transgenics
- www.matria.info "La PTF! es moviliza en contra el Decret de coexistència"
- www.barcelonaindymedia.org
- www.LiberInfo.net La revista @ Pangea
- www.nodo50.org/suportponent
- www.uniopagesos.es
- www.elsverds-catalunya.org
- www.ecologistasenaccion.org "Paralizado el Real Decreto de Coexistencia de Cultivos"

- "Siurana dice que los antisistema demonizan los transgénicos" EL PAIS, 25 d'Abril 2005.
- "Un plàtan sense transgènics" EL PERIODICO, 8 de Març 2005
- "Activistes contra els transgènics munten un hort a la seu de Novartis" EL PERIODICO 10 de Març del 2005
- "Campaña ecologista contra la contaminación por transgénicos" LA VANGUARDIA 8 de Març del 2005
- "La pagesia planta cara a los transgénicos" LA VANGUARDIA 1 d'Abril del 2005

ANNEX I

ENTREVISTA MÓN VERD: ALBERT FERRÉ

Realitzada el 05/09/05, Cooperativa Món Verd

- **En què estàs treballant actualment relacionat amb el tema de transgènics, i de quina manera t'afecta el Decret de Coexistència?**

Estic treballant a Món Verd, sóc president de la cooperativa (qüestions formals). És una distribuïdora de productes ecològics d'alimentació. Els productes ecològics tenen com a criteri fonamental el fet de no contenir cap ingredient relacionat amb la química de síntesi o modificacions genètiques.

El Decret ens afecta, també, pel que fa als aspectes econòmics, en la mesura en que es podria desenvolupar tota una economia sobre productes alimentaris centrada sobre aliments modificats genèticament (MG). Això significaria que tots els projectes i iniciatives basats en l'agricultura ecològica s'exposarien al perill de desaparèixer.

Tant a nivell personal com a nivell de cooperativa de treball, estem directament afectats i en contra d'aquest decret. En resum, si no es protegeix els cultius ecològics i es desenvolupa molt l'agricultura transgènica, es pot arribar a alterar l'agricultura ecològica per contaminació genètica. Món Verd no podria existir com a activitat econòmica.

- **En una frase concisa podries dir què penses dels transgènics?**

Estic en contra perquè alteren i modifiquen totalment el que són els criteris ecològics des del punt de vista biològic.

- **Podries descriure breument en què es basa el conflicte del Decret de Coexistència a nivell de Catalunya?**

El Decret, des del meu punt de vista, està fet precisament per legalitzar el desenvolupament de conreus i el comerç de productes transgènics i perjudica des del punt de vista econòmic i ambiental, el desenvolupament de la producció i el consum ecològic. EL DARP diu que és per regular la seva existència. El gran problema és que la coexistència entre conreus transgènics i convencionals i ecològics és inviable perquè uns contaminen i els altres no.

- **Quines han estat les teves fonts d'informació per posicionar-te?**

Fa deu anys que segueixo el tema de l'enginyeria genètica. Vaig començar a interessar-me perquè a EEUU s'havia fet una sèrie d'experiments. Hi havia una associació de científics crítics que van qüestionar què significava l'enginyeria genètica entre les quals

hi havia qüestions de tipus ecològic i científic. Des de llavors, he anat seguint els diferents informes i treballs de l'exterior perquè malauradament a Espanya no en tenim. La meua base d'informació es basa en 3 fonts: una organització de l'Amèrica Llatina que tenen una pàgina web que es diu Biodiversidadla. També una associació canadenca que es diu ETC group amb uns estudis molt seriosos sobre els impactes de l'enginyeria genètica. I per últim, uns informes anglesos del Científic Panel que porta una biòloga coreana que es diu Mae Wan Ho amb una crítica científica molt elaborada.

Aquestes dues últimes fonts citades, parlen del tema des del punt de vista científic i expliquen impactes a sobre la salut i el medi ambient i els treballs de la xarxa de l'Amèrica del Sud, parlen més dels aspectes socials i econòmics com és el cas del gran impacte que ha patit l'Argentina amb repercussions molt greus per als pagesos autòctons.

A l'Estat Espanyol, hi ha algunes persones com el Goyo, la Isabel Bermejo, Greenpeace... que han tret alguna cosa però no es pot ni comparar. Perquè aquestes organitzacions estrangeres fa molts anys que treballen i tenen equips. Amb la informació que ve de l'Estat espanyol no faríem res. A partir d'ara, comença a haver-hi persones i més interès per treballar aquests temes.

En termes generals, a l'Estat no es parla malament dels transgènics amb l'argumentació que és un avanç científic, diuen: la ciència és important.

Una cosa que em va sorprendre de França amb la última visita que vaig fer a la Confederation Paysanne, va ser que hi ha un nivell professional i científic amb un coneixement elevat sobre els transgènics.

- **En quins moments del conflicte has interaccionat d'una manera directa amb els altres actors? Amb quins? Quin rol has assumit?**

El Decret posa sobre la taula l'interès de la nova administració política, suposadament d'esquerres, de legalitzar i donar facilitats per a l'extensió dels transgènics.

Nosaltres ens oposem com a col·lectiu d'economia ecològica. Llavors hem interaccionat amb aquells sectors de la societat que coincideixen amb la crítica contra els OMG i hem col·laborat amb les accions de diferents moviments socials en contra del Decret o en la realització de diferents materials de divulgació per difondre un pensament crític sobre el tema. Ens hem connectat amb el sector del comerç biològic: distribuïdors, botigues, i sobretot amb organitzacions de consum de productes eco que, per cert, en aquests moments hi ha bastants a Catalunya i funcionen com a organitzacions autònomes amb la funció fonamental de defensar l'agricultura ecològica i consumir ecològicament. Per tant, són gent directament interessada en que aquest decret no es tiri endavant. En general, s'han fet reunions i també contactes individuals.

- **Quins elements destacaries d'aquestes trobades?**

Destacaria que aquesta interrelació ha facilitat un coneixement més elevat del que signifiquen els aliments transgènics ja que a l'Estat Espanyol i a Catalunya el nivell de coneixement públic i oposició és inferior al dels altres països.

Alguns d'aquests sectors han participat en el conjunt d'activitats que s'han fet com la setmana de lluita organitzada per la Plataforma Transgènics Fora. Han tret comunicats públics, s'han posicionat, etc. El que ha permès el decret és que nuclis de persones connectessin.

També va ser interessant la trobada anual dels grups d'ecologistes: Entitats Ecologistes de Catalunya per a la defensa del territori, del medi ambient i la sostenibilitat, una coordinadora que existeix des de fa més de 20 anys. Es troben un cop l'any i treuen un comunicat. Aquest any, hi havia una referència, com un punt, en contra del Decret de Coexistència.

- **Has presentat esmenes/al·legacions al decret? Quina ha estat la resposta?**

Sí, resposta zero. Com a Món verd vam presentar esmenes a la totalitat presentades conjuntament amb altres col·lectius i amb iniciativa de la PTF també. Encara no han dit res.

Hi ha com unes 60 esmenes a la totalitat. Es poden presentar col·lectivament o individualment, però no es pot anar sumant firmes. El redactat pot ser el mateix. Jo vaig agafar els estatuts de la cooperativa de Món verd i vaig signar com a president. Tothom havia de fer el mateix. A ningú han contestat. Més o menys, allò correcte seria contestar dins un termini i fins que no contestessin, no avançar en l'aprovació.

- **Creus que hi ha actors que estan quedant fora del procés i que haurien de jugar un paper més important?**

Sí, per exemple, la pagesia. La pagesia amb una posició crítica ha estat un sector minoritari. Fins i tot, Unió de Pagesos, el sindicat majoritari a Catalunya, té una posició favorable al Decret, cosa que interpreto per la seva passivitat i perquè no es vol oposar a la Conselleria d'Agricultura. Ells diuen que no estan d'acord amb aquest decret. Ells accepten la coexistència però no estan d'acord perquè creuen que no es defensa suficient els altres tipus d'agricultura. Això, a nivell de pronunciament. En la pràctica, no han aportat cap tipus d'actuació en contra del Decret.

Els tres representants de producció i els tres elaboradors de la CCPAE estan vinculats d'una manera o altra amb Unió de Pagesos com a simpatitzants o com a afiliats. Existeix una coordinadora catalana d'organitzacions de consum que es diu Ecoconsum. Es va plantejar que la declaració de la CCPAE contra el decret fos crítica. Fins i tot el sector d'Unió de Pagesos que declara que el decret és insuficient, no va voler treure un pronunciament crític del Decret per no posar-se malament amb el DARP. El que volen és que el Decret tingui present el cost econòmic dels anàlisis que se'n deriven.

Una estratègia de la indústria biotecnològica és que la contaminació obligarà que els estàndards hagin de reconèixer un mínim de contaminació, la qual cosa vol dir que no hi haurà agricultura ecològica. El DARP té moltes influències sobre la CCPAE.

- **Quina és la situació actual del conflicte pel que fa a la redacció i aprovació del Decret?**

Les informacions que nosaltres tenim que venen, sobretot, a través de ICV, no per contactes directes sinó indirectes, és que està aturat. El DARP es pensava que no hi hauria oposició i ara se n'han adonat de les veus discrepants fins i tot a dins del tripartit. Volen fer una nova redacció. Han vist que a nivell europeu sí hi ha oposició.

Els de ICV insisteixen que en lloc de ser un decret de llei fos una llei discutible al parlament. El que observo amb iniciativa és que s'han manifestat públicament. Crec que no tenen gaire idea.

La situació està en suspens. Hi va haver una reunió el març. El DARP volia fer una nova proposta.

- **Anem a imaginar un escenari de possible consens afavorit per la voluntat de negociar dels diferents actors implicats:**
 - o **Quins creus que haurien de ser aquests actors?**
 - o **Com a part de Món Verd, per tal d'arribar a un consens, en quins punts estaries disposat a cedir? I a canvi de quins altres? És a dir, quins són per a tu els punts inamovibles del teu posicionament?**

El conflicte, per la seva naturalesa, és un conflicte molt ampli amb molts actors implicats: del món polític, moviments ecologistes de defensa de la natura i del territori, sectors vinculats al consum, la CCPAE, sector ecològic com comerciants, establiments, distribuïdors, pagesos...

Et posaré un exemple: en una fira de productes ecològics a Itàlia es va fer una taula rodona sobre el tema transgènics i a la taula hi havia gent que representava estament diferents. Hi havia uns que defensaven la denominació d'origen. I llavors te n'adones que hi ha altres sectors afectats que no fan directament productes ecològics. Amb això vull dir que fins i tot el sector de l'agricultura no ecològica però amb denominació d'origen també està afectat.

Per mi, els únics decrets més o menys acceptables són els de les organitzacions ambientalistes de Irlanda, França, Àustria, Itàlia... Son organitzacions de base que han posat unes condicions molt estrictes per a la plantació de transgènics. Això, en el territori espanyol no és presentable. En el cas espanyol s'està incomplint la legislació.

Jo no dic que no es pugui entrar en una línia de consens però cal tenir davant gent que vulgui pactar. Cal tenir alguna cosa que vulgui pactar. Amb la gent que pacti vull discutir si la coexistència és viable o no. Amb els decrets d'Àustria i Itàlia, si Syngenta vol plantar alguna cosa, que no li passi res. Preferiran anar a l'Argentina perquè allà no posen cap problema.

El problema d'Espanya és que no hi ha una situació possible per consensuar. Hi ha un tema greu d'arrera d'això i és que es creu que els transgènics són un aspecte científic positiu i no es volen enfrontar al model científic perquè pensen que la ciència està per sobre del bé i del mal.

Si jo no puc discutir el model científic que hi ha al darrera o si la coexistència és possible o no, doncs molt malament o tinc. És molt complicat i jo ja no em poso en plan

molt radical. Jo vull negociar però la coexistència és possible? Perquè si hi ha contaminació i l'agricultura ecològica desapareix, jo aquí ja no puc baixar. La meua capacitat de maniobra es redueix moltíssim perquè el meu projecte no es podria desenvolupar ja que l'altre m'ho impedeix.

Hi ha una base pel consens? Seria la conclusió. El projecte alemany ho posa tant difícil que llavors no es planten transgènics.

No és com una reivindicació salarial. Pactar que hi hagi plantacions i que aquestes contaminin i que el meu projecte no es pugui tirar endavant, jo això no puc acceptar. El que es podria discutir és fer un decret de protecció de les cultures i agricultures ecològiques. Tot allò que afecti seria expulsat, eliminat sancionat o etc.

- **Paper dels mitjans de comunicació?**

Fins aquest any, els mitjans han tractat molt poc el tema dels transgènics i no en tenen ni idea i deien el que els explicaven les companyies. Amb el decret i les mobilitzacions socials, comencen a preguntar què és un transgènic i quines implicacions i problemes o conseqüències té. Però no preguntaven sobre el decret. Com que és una cosa jurídica i amb normatives, és molt complicat i no ha estat tocat ni a nivell dels mitjans oficials ni dels alternatius, que tenen més consciència i són més crítics, però és un tema molt específic.

A nivell de mitjans el decret ha quedat molt amagat. A Catalunya hi ha moltes hectàrees i això no s'ha discutit. Caldria un debat. A d'altres països es parla del decret perquè ells, d'altres coses, ja n'han parlat. Els moviments ecologistes van sorgir abans.

- **D'acord amb les teves demandes, quin seria l'escenari futur òptim?**

Jo demano territori lliure de transgènics no només a Catalunya sinó en el marc de la Unió Europea.

- **Quin creus que serà l'escenari futur més probable?**

Veig un escenari bastant negre perquè l'Estat Espanyol està jugant un paper molt important per a la indústria biotecnològica com a referent europeu de que no hi ha cap problema amb els OGM. Llavors l'administració no canviarà d'opinió a no ser que hi hagi una mobilització social forta; que ja s'està creant.

És probable que el decret quedi en suspens fins al 2006 que hi ha les properes plantacions i llavors es tornarà a treure el tema de nou.

ANNEX II

ENTREVISTA ICV: DAVID CID

Realitzada el 07/09/05, Seu de Joves d'Esquerra Verda.

- **Quin és el teu càrrec polític?**

Sóc coordinador nacional de joves d'Esquerra Verda.

- **En una frase concisa podries dir què penses dels transgènics?**

Estem en contra del que és el cultiu d'OMG. A nivell de salut alimentària, creiem que s'ha treballat poc pel que fa a temes d'al·lèrgies i la resistència a antibiòtics. També ens posicionem en contra referent a la pèrdua de biodiversitat i ens qüestionem la possibilitat o no de coexistència. Pensem que a Catalunya és complicada la coexistència. Defensem el principi de precaució. La orografia i el clima català fa difícil coexistència.

Pel que fa a la part econòmica: actualment, les multinacionals controlen el mercat. El mercat depèn d'empreses privades i es dificulta la capacitat de subsistència dels agricultors i la gestió pròpia de les llavors.

- **Podries descriure breument en què es basa el conflicte del Decret de Coexistència a nivell de Catalunya?**

El projecte de Decret que prepara el DARP és clarament insuficient. La Comissió Europea no permet que un territori es declari lliure de transgènics, diu el DARP. És el que nosaltres voldríem.

Ens agradaria aconseguir un decret que dificultés tant la plantació de OMG, que els pagesos ja no plantegessin cultivar-los.

El DARP, d'això, no en vol ni sentir a parlar. És el decret a nivell europeu més permissiu i nosaltres no passem per aquí. Nosaltres tenim com a referent la legislació alemanya. El DARP és qui regula el cultiu, les varietats van a nivell estatal. Ho treballem des del grup del congrés. Avui, l'Herrera està negociant a Madrid. El DARP situa la distància més petita entre cultius de tota Europa. Ells diuen que tenen informes de l'IRTA (institut públic de referència) que són favorables als transgènics.

- **Quina és la situació actual del conflicte pel que fa a la redacció i aprovació del Decret?**

Vam entrar a negociar el decret amb l'objectiu de situar al DARP en una situació de conflicte. Llavors, ells ens van proposar enretirar el decret i entrar en un procés de debat dins d'una Comissió d'Experts (a favor i en contra) per posteriorment crear un debat públic. Això és el que demanàvem en una declaració amb altres 50 entitats i també el

que demanava la gent de l'Assemblea antitransgènics²⁶. Això encara no ha sortit però tenim aquest acord amb els socialistes i amb el DARP.

Se'ns presentava la següent dicotomia: potser podem aconseguir un decret més restrictiu però per altra banda aquest any no regularem la sembra. A la balança teníem que, un cop aprovada la legislació, seria més difícil el canvi. Més val un any dolent i després aconseguir un Decret més restrictiu. Però clar ara al DARP la situació ja li va bé perquè no hi ha regulació.

El Parlament va permetre que els estats poguessin vetar determinades varietat de transgènics. Nosaltres, a través del grup de Congrès, intentem prohibir varietat per varietat. Això ho fem a nivell ministerial. Nosaltres negociem amb el grup del Congrés amb el Ministeri d'Agricultura i Medi Ambient, que són qui tenen competències per decidir quina varietat s'accepta o no.

- Quin posicionament i programa polític té el partit en relació amb els OMG, i més concretament pel que fa al Decret de Coexistència?

Nosaltres voldríem Catalunya lliure de transgènics. Ho han fet ja algunes regions.

Des del pacte del Tinell (programa de govern entre ICV, ERC i PSC) estem liats amb un compromís perquè la UE tenia una moratòria amb el tema de transgènics i llavors en aquell moment nosaltres vam dir que compliríem el que digués la Unió Europea. Però aquesta moratòria ja va finalitzar.

Tu ets pots declarar lliure de transgènics però no tens cobertura jurídica si un pagès vol plantar i et porta als tribunals. El cas del País Basc lliure de transgènics, molt bé, però allà no es planta blat de moro i per tant no té cap tipus d'implicació. No deixa de ser una declaració d'intencions. Si Catalunya es declarés lliure de transgènics, entrariem en una contradicció: ens declararíem lliure de transgènics però se'n seguirien plantant. Això nosaltres no ho volem i tampoc el DARP.

Entro en detalls: tema de les distàncies. El DARP diu 50 metres. Al Decret alemany són 1000. Nosaltres diem 200 i si esta a prop o forma part de la Xarxa Natura 2000, 1000 metres.

Un altre tema, ells creen un registre a partir del que és la DUNA, com una declaració que fan els pagesos sobre el que conreen, que ells mateixos automatitzen. Nosaltres diem que no, que es faci un altre tipus de registre on els pagesos hagin de justificar que estan preparats per plantar transgènics i que es fan responsable de possible contaminació creuada. Que en cas de contaminació, el pagès afectat no hagi de demostrar qui l'ha contaminat. L'afectat denuncia i després, mancomunament o l'Estat, en un procés judicial, determina qui es. El plantejament és que sigui més fàcil plantar convencional. Pensem que és estrany que Catalunya opti per un model de gran producció en lloc de qualitat perquè no es podem competir amb d'altres països. Seguint amb el tema de les responsabilitats, un altre model és que si hi ha contaminació, és el DARP qui ha de pagar perquè és ell qui ha autoritzat.

²⁶ Es refereix a la PTF

El DARP no accepta cap de les nostres esmenes. El DARP vol que el Consell de Bioseguretat sigui consultiu. Nosaltres, vinculant.

Tema etiquetatge: 0.9, d'acord perquè ve d'Europa, però creem la figura Catalunya lliure de transgènics i si un agricultor no vol OMG a la seva collita i opta pel percentatge 0 a l'etiquetatge del producte, es permet que ho pugui posar. Nosaltres creiem que és important intentar evitar el risc de contaminació en els diferents processos que segueixen els productes.

- **Quin rol ha jugat ICV en la redacció del Decret de Coexistència?**

La proposta surt del DARP i llavors és quan es coneix el Decret i es tira pel dret. Volien regular molts detalls fins i tot a través d'una Ordre en lloc d'un Decret. Un Decret no va a parlament però passa pel Consell Tècnic on hi ha membres de tots els departaments. Va ser allà on el vam aturar perquè vam dir que les distàncies no estaven especificades al Decret i no es podien aprovar amb una Ordre. Cal un debat públic.

Després, va tenir lloc una negociació entre el grup parlamentari de ICV (Bet Font) i el DARP. Això ha sigut al llarg del mes de juny i juliol. Al Consell tècnic, si nosaltres no estem d'acord pot passar que hi hagi una crisi al tripartit. Com que nosaltres només tenim 9 diputats, això no passa pel ple i llavors depenem de la pressió política que es faci i de la voluntat de reformulació dels altres partits i l'Administració. Estem com picant contra una paret. La clau és que surti a la llum i hi hagi un debat públic i si hi ha pressió és probable que sigui més complicada l'aprovació del Decret. Moltes vegades la nostra força depèn de la pressió social. Intentem parlar i informar a la gent de Unió de Pagesos i l'Assemblea antitransgènics, però és complicat perquè aquests últims tenen uns objectius de màxims i no volen aquest Decret.

El DARP pretenia aprovar un Decret i així que no passés pel Parlament i a més, les qüestions més conflictives, les volia legislar a través d'una ordre. Només la gent que treballa sectorialment aquest tema i està polititzada és qui fa al·legacions i això té una repercussió baixa pel que fa a la generació de debat social, perquè parlem d'una minoria de la ciutadania.

- **Quins canvis ha experimentat el posicionament del partit en aquest procés?**

En principi, cap. Des de les eleccions autonòmiques fins a les europees, portem el lema lliure de transgènics. No ho sé si des de el 96 o el 98 que nosaltres estem en contra dels transgènics.

El que ens ha trastocats és el tema de la fi de la moratòria Europea per pressions de la OMC i EEUU. Llavors vam quedar en una situació de debilitat. Pel que he comentat anteriorment de l'acord de govern, el pacte del Tinell.

- **Quines són/han estat les fonts d'informació tècnica d'ICV per al posicionament en el conflicte del Decret de coexistència?.**

Hem recollit l'experiència dels Verds alemanys. Ells porten Agricultura i Medi ambient. També ens hem llegit estudis de l'IRTA, i per exemple, on ells situen contaminació 0, llavors és on nosaltres diem que la contaminació pot ser evitable. També, gent de la UAB vinculada a l'Assemblea Pagesa, gent de Unió de Pagesos. Amb en Goyo i la Rosa Binimelis ens vam reunir. També Greenpeace ha estat una font important.

- **En quins moments del conflicte ICV ha interaccionat d'una manera directe amb els altres actors? Amb quins? Quin rol ha assumit?**

La Bet Font és diputada al Parlament de Catalunya i porta temes de Medi Ambient i Agricultura. Ella es va reunir amb Unió de Pagesos, amb l'Assemblea Pagesa, va fer contactes bilaterals amb ERC i amb la gent de l'Assemblea antitransgènics. També amb Greenpeace. ICV ha interaccionat també amb el Departament de Medi Ambient i amb el DARP. La executiva del partit s'ha reunit per fer un debat intern unes tres o quatre vegades.

- **Quins elements destacaries d'aquestes trobades?**

Hem intercanviat informació, hem discutit les diverses demandes. Hem explicat què volem, què fem i amb quines dificultats ens trobem al davant. Hem buscat un espai per trobar-nos amb sectors socials que pensen com nosaltres.

A destacar: amb els crítics amb el Decret, tenim objectius comuns però línies de treball diferent depenen de l'àmbit on ens trobem. Per exemple, l'Assemblea antitransgènics no té compromisos polítics però nosaltres sí i no podem demanar o fer qualsevol cosa. D'altra banda com més apretin els moviments social, millor. Els moviments socials arrossegueu iniciativa perquè nosaltres som més sensibles a les seves demandes que d'altres partits polítics.

- **Quina ha estat la relació amb els altres partits de la coalició?**

Vam interpel·lar la gent d'ERC, qui porta els temes de Medi Ambient que en principi també estaven en contra dels OGM. Des de la bateria d'esmenes s'han desplaçat més cap als nostres plantejaments. Amb els socialistes, és un diàleg de sords. Ells tenen un model d'increment de la producció. Nosaltres volem protegir l'agricultura ecològica i optem per l'agricultura de qualitat vers quantitat.

- **Quina capacitat d'influència política té ICV en aquest procés? (capacitat de vetar, de condicionar, de reconduir...)**

Tenim un acord de govern que és el pacte del Tinell i tot el que recull està negociat i pactat. Hi ha determinades coses que no estan a aquest pacte i llavors nosaltres podem desmarcar-nos i votar en contra al Consell de Govern. Però cada cosa d'aquestes es un sotrac per a l'estabilitat del govern i s'ha de saber mesurar on pots fer força i en quines coses.

- **Heu presentat esmenes al decret? Quina ha estat la resposta?**

Vam presentar mes de 30 esmenes. Tenim un document amb totes les esmenes contestades i rebatudes i ens diuen a tot que no, justificant els detalls tècnics amb

estudis de l'IRTA. El document es contradiu: contaminació permesa del 0,9 sempre que sigui accidental i tènicament evitable. Molt bé, fixem 1000 metres i llavors serà evitable, no?

- **Quins creus que són els actors que juguen un paper més important/rellevant?**

Esmentaré quatre: evidentment, el DARP que és qui proposa el Decret; Unió de Pagesos va ser qui va posar sobre la taula el problema dels cultius transgènics sense regulació al camp i va parlar de la necessitat de regulació; nosaltres, ICV, intentant canviar el Decret al màxim i aturant-lo i per últim, els moviments socials des de l'Assemblea Paguesa fins a l'Assemblea antitransgènics que han situat mediàticament el tema a través d'accions directes.

- **Creus que hi ha actors que estan quedant fora del procés i que haurien de jugar un paper més important?**

Sí, els mitjans de comunicació perquè cal més debat social. El Parlament, caldria discutir-ho bé. Algunes ONG no han tingut un espai de interlocució en un tema tan conflictiu com és aquest.

- **El paper dels Mitjans?**

Ha aparegut més el tema transgènics (problemes, necessitats, implicacions) que el conflicte del Decret en sí. I el tema del Decret s'ha tractat més en termes d'acció política que per crear un debat públic real que és el que nosaltres demanem. Els mitjans no ho veuen com un tema molt rellevant. I els mitjans alternatius, només arriben a una determinada part restringida de la ciutadania.

- **Anem a imaginar un escenari de possible consens afavorit per la voluntat de negociar dels diferents actors implicats:**

- o **Quins creus que haurien de ser aquests actors?**
- o **En quins punts estaríeu disposats a cedir i en quins no? I a canvi de què?**

Crec que hi hauria d'haver una Comissió parlamentària on estiguessin representats els experts de tot els sectors, tant a favor com en contra: polítics, FCONG, associacions ecologistes, científics, etc. I debat públic.

El que per nosaltres ha de ser garantia és que si el consumidor vol consumir un producte no transgènic (ni 0,9 ni res) que ho pugui fer. I en cas de contaminació, compensació de les pèrdues. I protegir els pagesos ecològics. Per nosaltres, el Decret ha de garantir 100 per 100 de fiabilitat de no contaminació i si n'hi ha, llavors compensació. Si a Catalunya es determina 200 metres, llavors no es pot plantar perquè és difícil assolir aquesta distància entre les parcel·les.

El DARP, el que vol, és que es segueixin plantant transgènics i que hi hagi una legislació i que es vegi aparentment que s'han preocupat pel tema de la coexistència. Nosaltres, pel que no passarem, és que a Catalunya hi hagi el Decret més permissiu de

la Unió Europea i en segon lloc, que una persona que no vulgui consumir transgènics, ho pugui fer i després, protecció per als agricultors ecològics.

Ens hem basat també en la legislació danesa perquè tracta un territori més petit que Alemanya i es pot comparar amb Catalunya. Ens basem en aquestes dues legislacions pel que fa a determinats detalls de distàncies i responsabilitats alhora de negociar un decret més restrictiu.

- **D'acord amb les demandes del partit, quin seria l'escenari futur òptim?**

Un cop no ens podem declarar Catalunya lliure de transgènics, obtenir un decret estricte com l'alemany i anar prohibint també per una altra línia diferents varietats de transgènics.

- **Quin creus que serà l'escenari futur més probable?**

Jo soc bastant pessimista. Crec que aconseguirem prohibir alguna de les varietats més polèmiques com el bt i endurir una mica més el Decret, però no crec que arribem al nostre escenari òptim. Si hi hagués molta mobilització social i sensibilització en un debat públic, potser s'aconseguirien més coses. Però jo ara mateix, ho veig complicat veient la nostra força i la posició dels altres partits.

ANNEX III

ENTREVISTA DARP: XAVIER FERRER

Realitzada 8/9/05, a les dependències del DARP

670348351

xferrer@gencat.net

- **Quin és el teu càrrec al Departament, i quin rol has jugat en la redacció del Decret de Coexistència?**

No tinc cap càrrec concret, estic al departament d'agricultura i m'encarrego de coordinar el departament amb altres entitats que treballen amb transgènics. Faig una tasca de coordinació amb les institucions relacionades.

Quan vaig entrar ara fa 14 mesos, em van encarregar coordinar la redacció del decret, no del decret com a tal si no del tema de la coexistència i dels transgènics en general. Recollint, recopilant, analitzant i distribuint la informació adequadament.

Quan vaig entrar a treballar ja hi havia un esborrany base i llavors havia de decidir, o mes aviat ajudar a decidir què s'hauria d'incloure en el document, quina durada havia de tenir, etc.

- **Com sorgeix la necessitat de redacció del Decret? A quins interessos respon aquesta necessitat?**

En funció de diferents temes:

En primer lloc per l'aspecte formal. La Directiva 2001/18/CE diu que cada estat ha d'estructurar un sistema que possibiliti o faciliti la coexistència. A l'estat això s'ha traduït en la llei 9, que diu que s'ha d'establir un regim de coexistència que faciliti la relació entre agricultors i demés. La llei comunitària obliga a redactar un document, per això nosaltres tirem endavant.

El motiu realista, important, és que l'any 1998 es van aprovar varies varietats de Bt-176 i COMPA-CB, i es va començar a sembrar però era una cosa testimonial perquè la gent no ho coneixia. Però l'any 2003 va haver-hi un increment important i es van sembrar a Catalunya unes 5.000 ha de blat de moro, un 13% de les 40.000 ha de blat de moro convencional que hi havia plantades. Al principi del 2004 es van aprovar noves varietats i es va passar de 5.000ha a 16.800ha i va ser quan vam pensar que no se'ns podia escapar de les mans. Com el pagès ho pot fer servir i tu no li pots dir que no, pues cal un norma que ho reguli. Però es un tema molt complicat perquè no hi ha eines disponibles, és un tema de nova creació.

S'havia de regular no únicament la coexistència, sinó tot el sector: des de la investigació pura, que ja esta regulada, fins al mercat, i estructurar tot el sistema de control i sancions, fins i tot el tema de formació dels pagesos.

I per altra part respondre a la queixa ciutadana, des del punt de vista que tothom pugui triar en el fet de menjar, comprar, i vendre transgènic o no. Anar al súper i saber si un iogurt porta un ferment MG o no. Aquesta és la idea. Regular el tema del sector transgènic en el sentit ampli. I ja per acabar el factor determinant és que el Parlament de Catalunya al febrer d'aquest any ens va demanar que elaboréssim una norma.

- **Quins recursos tècnics s'han utilitzat per a l'elaboració del Decret?**

S'ha buscat documentació d'assajos fets. A Espanya destaca com a grup mes important l'IRTA, que és l'Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentària. També els seus homòlegs a França i Itàlia. Hi ha tota una xarxa interrelacionada que fa estudis de camp. En total hi ha 42 estacions permanents d'estudis de coexistència, només a Europa. Al marge d'això es van agafar també estudis americans, japonesos...

La tonteria de mirar distàncies és un error que han comès tant les empreses com els antitransgènics, no te cap sentit. El pol·len pot volar, però clar si parlem de 25 m i diem que no vola més no és cert perquè per exemple a l'estiu a la península quan fa aquella calor insuportable i ens diuen que és degut als vents del Sàhara, hem de pensar que porten sorra que ha recorregut 3000km de distància. Llavors el que es important no és la distancia en sí sinó que es prenguin les mesures establertes. S'han de tenir en compte l'alçada de les plantes, l'època de floració, les barreres... Perquè molts estudis parlem de 100 m però després no miren res més. És molt important saber si l'estudi està ben fet o no. Un cop estudiats els documents s'envien a les nostres entitats perquè ho comprovin.

Per saber, per exemple, la part de refugi pels animals necessària per evitar canvis en la fauna auxiliar i en els ecosistemes, s'ha consultat gent que no té res a veure amb transgènics, concretament investigadors de les plagues. Nosaltres vam consultar a l'escola de Lleida, al Departament de Tecnologia que porten 20 anys estudiant les plagues del blat de moro, per saber si pot alterar l'ecosistema patògen, o la fauna útil auxiliar d'aquest patògen... tot això s'ha tingut en compte a nivell tècnic per redactar el document.

A nivell de coexistència, també s'han tingut en compte els factors de camp. Tu li pots dir a un pagès que faci unes coses per plantar transgènics. Llavors una de dos: o aplica la norma, o si saps que no la podrà complir estàs fent que no pugui sembrar. Per això la norma que tu publicuis, ha de ser aplicable, sinó afavoreixes que t'enganyin.

- **Com s'ha desenvolupat el període d'informació pública? Quin tipus d'al·legacions s'han presentat i quin tractament se n'ha fet?**

Primer informes d'allò que s'està fent i llavors ho poses a disposició pública perquè la gent pugui opinar. Sovint inverteixes molt de temps en redactar un decret i et sembla que ho has mirat tot però altres grups sempre tenen alguna cosa per aportar, sempre hi ha visions diferents. Es va enviar l'esborrany a prop de 80 entitats diferents: investigadors, l'Escola d'Agricultura, a Greenpeace, Associació de Consumidors, sindicats, l'Institut de la Dona... Es van rebre més de 80 al·legacions.

- **Què es fa amb les al·legacions?**

S'estudien. La gent sempre té alguna cosa a dir: la gent que va a comprar, el sector de productors de llavors, el sector pinssaire... Per exemple, els sindicats et diran que si s'ha pensat en el risc pel treballador. Les al·legacions es van rebre el mes de febrer, llavors es van estudiar i va sortir publicat. Al mes de març, s'havia de tancar el termini i va continuar obert, i vam rebre més al·legacions. Al final va sortir un altre document, més elaborat. Algunes de les al·legacions s'integren i d'altres no.

- **I es van respondre aquestes al·legacions?**

No, no es responen, legalment no cal. S'obre el termini, la gent fa al·legacions, s'incorporen al document i el procés continua, no s'han de contestar. Després el document passa pel Consell Jurídic Assessor de la Generalitat, que mira que tot és correcte, que tot s'ajusti a dret: que res sigui contrari a un a llei o que no privi d'un dret. Després passa pel Comitè Econòmic Social i del Treball, que inclou federacions d'empresaris, grups de cooperatives... Va fent els seus passos, cadascun va depurant. Torna al Consell Jurídic Assessor per comprovar de nou que tot s'ajusta a la llei i en l'últim tram va al Consell Tècnic que decideix si s'aprova o no. El Decret neix d'agricultura, en el cas de Catalunya, però no depèn del DARP, és competència de la Generalitat que és qui l'ha d'aprovar.

Llavors pel fet que sigui de transgènics, al principi vam rebre moltes al·legacions de gent que ens acusava de que el Decret no havia estat prou divulgat, cosa que vam entendre que és totalment equivocada: doncs ha estat el Decret mes comentat, es increïble, i és de transgènics, no estem parlant d'una llei social o del treball. Fins i tots s'ha comentat mes aquest decret que encara no esta publicat, que la Llei de Foment Agrari que determina que passarà a Catalunya en els pròxims 10 anys. I en el fons no són mes quatre consideracions tècniques. Llavors vam parlar. I vam dir, bueno per evitar problemes -encara que ja havíem fet el que marca la llei- vam decidir ampliar. Des d'aquí es va proposar que si els parlamentaris estaven interessats, anàvem allà al Parlament a exposar el tema. Vam parlar amb els tres grups del Govern. Cada diputat portava els seus tècnics de confiança perquè si es parla de gens doncs han de consultar amb el tècnic.

Es va ampliar doncs el circuit d'obligat compliment per abraçar més informació i per abraçar mes gent.

- **Què opines de la controvèrsia que ha generat el Decret en la opinió pública? Quins creus que són els punts més conflictius que han donat lloc a aquesta controvèrsia? Per què?**

La causa principal d'aquesta polèmica ha estat la falta d'informació, que ha anat generant un ambient negatiu en contra dels transgènics i de la biotecnologia en general. Tu una cosa, si no l'expliques sembla que sigui perillosa, que sigui conflictiva. S'han creat unes expectatives de perillositat que no son certes. Això ha estat un error del propi Departament, del Ministeri d'Agricultura, i de la Comunitat Europea, que han anat generant una desconfiança.

Per altra banda la gent parla de distàncies i no en té ni idea. La gent no parla de reserves perquè no saben de que els parles, i no parla de floracions perquè no saben ni que vol

dir, no parla de proteïnes ni d'enzims ni d'events. No se sap gaire i per aquí han vingut les diferències.

També quan la gent diu que no se sap, que encara no s'ha demostrat ben bé, és també per una falta d'informació. Hi ha estudis dels anys 70, de tota Europa. Llavors vol dir que no hem estat capaços de passar a l'opinió pública aquesta informació. Per que sí està estudiat i perfectament comprovat.

No obstant sí que hi ha coses que son conflictives de veritat. De la gent que està en contra, per exemple els ecologistes no volem que se'ls hi toqui el medi ambient. És justificat, perquè tenen el seu criteri. Un ecologista va a favor de l'ecologia i del règim natural, és a dir, en contra de les coses modificades. Si no accepta un fertilitzant de síntesi, no acceptarà un transgènic, i això és molt respectable.

- **Creus en la necessitat de fomentar un debat social abans de l'aprovació del Decret? Creus que és responsabilitat del DARP fomentar i/o participar en aquest debat?**

Penso que no és necessari. Jo mateix he anat a mil reunions. A Biocultura hi vaig anar, i a l'Escola Agrària de Manresa, a Vidredres. A un seminari d'agricultura ecològica, també hi vam anar -sempre en representació del DARP- a explicar-ho tot. El Director també va estar a alimentària, a la Fira Lleida també. A totes les coses que s'han fet de biotecnologia o transgènics s'hi ha anat.

També es va anar al Parlament, hem sortit per la televisió en un debat; més coses ja no podem fer, només faltaria sortir al carrer amb pancartes. Aquesta és la meva opinió personal.

- **Quins actors creu que tenen un paper rellevant en aquest conflicte?**

A favor del Decret estem el DARP, la Federació d'Agricultors de Catalunya, grups d'agricultors convencionals. O sigui que tothom està d'acord en què hi hagi una norma reguladora més o menys acotada. Alguns diuen que sí, però en comptes de 50, 25m. Però amb la filosofia, l'estructura, el tema de seguiment de sancions; aquí està tothom d'acord.

Que estiguin a favor és tothom amb qui hem parlat, també sindicats: UGT, CCOO.

- **I Unió Pagesos (UP)?**

UP no està ni a favor ni en contra, segueix la seva dinàmica. No veuen clar el tema dels transgènics. No veuen clar el tema de que existeixin perquè pot ser desestabilitzador pel medi ambient i per l'estructura de la pagesia catalana. De fet ells van ser els promotors del Decret. Estarien a favor de que això s'eliminés. Ells voldrien que es declares Catalunya lliure de transgènics, però com no pot ser, no es pot prohibir, docs millor reglem-ho i acotem-ho bé. El que no pot ser és no regular.

- **I la interacció amb altres actors, pertanyents a l'esfera dels moviments socials?**

Hem contactat a nivell d'usuaris i també hem rebut moltes preguntes a nivell de consum, d'associacions de consumidors, via telèfon, instàncies. També amb els grups ecologistes. Després estan els antitransgènics que no tenen un discurs tan d'ecologia, de protegir els ecosistemes; sinó que pensen que pot posar en perill l'economia social del pagès. Hi ha dos vessants. Primer el fet de fer un producte molt genèric, com és el blat de moro, que es pot produir a Galícia o a Argentina o a qualsevol país i que ens arriba en tones. Això diferencia el preu, no diferencia producte ni qualitat, i per això representa una pèrdua per Catalunya que té camps petits i segmentats. Aquesta és una raó fonamental, és a dir per convicció. L'altre és el fet que les llavors estiguin en mans de quatre multinacionals, que són raons més de tipus econòmic, també molt respectables. Proposen una Catalunya que sigui més especialitzada, per exemple en agricultura ecològica, o amb productes classificats de forma especial, que Catalunya tingui un blat de moro concret únic a tot el món.

- **Estaria el DARP disposat a negociar alguns punts del Decret amb altres actors? Quins?**

Negociar, negociar....aquests temes no es poden negociar, es poden parlar i acceptar o no acceptar.

El Decret té una característica important: s'obliga a sí mateix a anar-se actualitzant a base de descobriments tècnics i socials. El que condiciona el Decret és que els canvis seran sempre sobre bases tècniques o científiques. De manera que si es veies l'any que bé que: amb tantes barreres n'hi a prou i amb 25m hi ha prou distància, però es descobreix que s'haurien de controlar les èpoques de floració; doncs es canvia. Esta obert. S'ha d'obrir per obligació i incorporar les novetats i anar-se revisant. Que un pagès digui que no vol fer transgènics, vale. Però no pot obligar a ningú a que no en faci. Això és fonamental: que tothom pugui fer el que vulgui.

- **Quin creus que serà l'escenari futur més probable a curt (1 any) i mig termini (5 anys)?**

Penso que el Decret s'aprovarà. Aquest o un altre. S'ha d'aplicar segur. Si a Catalunya no som capaços de fer cap norma llavors s'aplicarà el Decret estatal. Per la campanya del 2006 hi haurà una norma segur, ja sigui la d'aquí o la de Madrid.

A llarg termini penso que qui vulgui fer transgènic ho farà i hi haurà una coexistència correcte i possible. Ara només es fa blat de moro. A mig termini, depenen de la Comissió i de les investigacions, s'aprovaran la colza, el gira-sol, o el blat, el tomàquet...

- **Amb l'ecològic, que creus que passarà?**

Que podran fer perfectament ecològic també.

- **Perquè si per casualitat amb aquests X m de distància hi hagués contaminació, què passaria? Hi hauria compensacions?**

Sí, està molt definit. Molt simple. L'autoritat competent treu una norma, llavors si tu fas alguna cosa però no apliques bé la norma i contamines, llavors ho hauràs de pagar tu.

Però si tu compleixes una norma i contamines, llavors la responsabilitat és de qui ha aprovat la norma. És a dir, en aquest cas la Generalitat.

- **Coneixes el Decret alemany? Què en penses?**

Mira, crec que és una qüestió estrictament política. Jo crec que és una gran comèdia. No té res a veure amb arguments tècnics ni científics ni res de res. Alemanya, Àustria, França, Anglaterra; són països que no deixen fer cultius perquè són dolents però són els mateixos que aproven l'entrada i lliure comerç d'OMGs a la UE. Cultivar que estigui molt lluny, però que tot el que ve d'Argentina o la Xina, que pugui entrar a Europa. El fet és que si dius que és perillós per la salut i el medi ambient, doncs no té sentit que deixis que vingui de fora. Si és perillós per una cosa, és perillós per l'altre.

Un altre punt és que les varietats aprovades de blat de moro són events per protegir del taladre, i ells de taladre no en tenen. És igual si l'alemany fixa 2m o 50m perquè no plantaran transgènic. Aquí tenim el taladro a la franja d'Aragó i Catalunya. És un plaga molt important. Mira un any bo de collita amb poca incidència del taladro, tens unes pèrdues d'un 20%. A Galícia, País Basc, no tenen taladre llavors no fan servir transgènics. El pagès no es bobo, fa servir allò que necessita o allò que creu que necessita. Si arriba la remolatxa transgènica d'alta producció llavors als alemanys si que els interessa, llavors entrarà de ple, però com ara no els afecta no en fan.

- **I el Bt-176 que està prohibit, com es controlarà perquè no es vengui?**

El que s'ha prohibit no és el Bt-176 sinó el gen marcador associat. De totes maneres la llavor ja està eliminada, ja no es ven, no es pot utilitzar. Ara hi ha controls de camp per controlar-ho. Es faran controls pues com es fan de tot.

- **Quin és l'estat actual del decret?**

Es va enviar al mes de maig el document definitiu, per la seva aprovació o rebuig, a la Comissió Tècnica de la Generalitat. I encara no s'ha fet res. Això vol dir que el Govern per alguna raó, no se quina, s'ho està pensant. És un tema del Govern, perquè és una cosa que va néixer del Parlament.

Actualment doncs està aturat al Consell Tècnic i poden passar dos coses: que no l'aprovin i s'anul·li tot, o s'aprovi tal com està i endavant; o si cal fer canvis, llavors tornem a començar. Per exemple el Consell pot dir que tenen la proposta d'Agricultura però volen que ho acabi de precisar Medi Ambient. És un Decret de la Generalitat, ells decideixen.

ANNEX IV

ENTREVISTA: ROSA BINIMELIS

Rebuda per correu electrònic el 9/9/05

rosa@moviments.net

- **En què estàs treballant actualment relacionat amb el tema de transgènics, i més concretament amb el Decret de coexistència? Com t'afecta aquest Decret?**

Estic fent el Doctorat en Ciències Ambientals a la UAB, la meua tesina va ser precisament sobre l'anomenada "coexistència" entre l'agricultura transgènica (panís) i la convencional i ecològica a Catalunya. I clar, a més de professionalment, doncs també soc consumidora de productes ecològics i membre de la Xarxa Agroecològica. Per tant, m'interessa molt el tema.

- **En una frase concisa podries dir què penses dels transgènics?**

Doncs crec que fonamentalment l'ús d'OMG en agricultura significa forçar un pas més del model agroindustrial. Bàsicament signifiquen una concentració i control encara majors per part de poques empreses; començant per les de llavors. I consegüentment, la seva implantació a l'Estat Espanyol i Catalunya. També és un exemple de la manca de participació pública en les decisions polítiques.

- **Podries descriure breument en què es basa el conflicte del Decret de Coexistència a nivell de Catalunya?**

Suposo que no és fàcil de descriure breument... Mentre que la Comissió Europea ha centralitzat per una banda totes les decisions sobre transgènics, per l'altre ha deixat el tema de la coexistència per ser regulat a nivell estatal, establint però unes recomanacions generals. La situació a Catalunya és que més del 50% del panís és transgènic (no hi ha xifres oficials, era el 40% l'any passat i per la meua experiència al camp, crec que ha augmentat...) i fins el moment no hi ha hagut cap possibilitat de participació en el debat: ni des de l'opinió pública en general ni tampoc des de l'investigació independent.

El Decret de Coexistència és d'alguna manera un punt d'inflexió perquè, d'una banda, un decret poc estricte com el que s'està plantejant significaria legalitzar la situació de manca de responsabilitat de les empreses que produeixen OMG, és a dir, la legalització de l'extensió de la contaminació, etc. Per altra banda crec que també limitaria molt les possibilitats d'un altre model agrícola per a Catalunya.

- **Quin és el teu posicionament?**

Bé, suposo que amb la resposta anterior ha quedat bastant clar. De totes maneres, m'agradaria insistir en que crec que abans de plantejar quines mesures tècniques adoptem, cal un debat social sobre quin es l'objectiu: quin es el model d'agricultura que volem per Catalunya? Volem una agricultura basada en les petites explotacions, ecològica, de proximitat? Volem una agricultura productivista, concentrada en poques mans? Hem de plantar panís per pinso en una zona on els problemes de sequera son continus? Jo crec que és un tema polític i no només tècnic.

- **Quines bases tècniques creus que s'han utilitzat en la redacció del Decret (DARP)?**

Doncs la veritat és que no n'estic segura. El que jo crec és que no hi ha cap estudi independent fet a Catalunya sobre quines caldria que foren aquestes mesures tècniques (encara menys cap estudi a nivell socioeconòmic!). Només tinc coneixement d'un estudi fet per l'IRTA amb la col·laboració d'empreses de llavors... amb unes conclusions poc clares. El que si que vaig fer és revisar per la tesina quins altres estudis s'havien fet a Europa per determinar, per exemple, les distàncies d'aïllament. La conclusió és que aquestes varien entre els 25 metres recomanats per l'IRTA i els 10.000 metres. Hi ha altres aspectes tècnics com la utilització del llinard d'etiquetatge (que en la legislació diu que només és aplicable en casos de contaminació accidental o inevitable) com a base per formular el Decret. No sembla molt "accidental i/o inevitable" una contaminació regulada per un Decret.

- **En quins moments del conflicte has interaccionat d'una manera directe amb els altres actors? Amb quins? Quin rol has assumit?**

He estat a diverses reunions i clar, també he participat a nivell d'opinió pública, en debats als mitjans de comunicació.

- **Quins elements destacaries d'aquestes trobades?**

Bé, normalment no són gaire fàcils! Les posicions son bastant tancades, l'agenda també... En general he vist pocs acords però clar, si no hem acordat els objectius... Crec que allò important a discutir és quina opció volem, quin escenari, quins objectius... Centrar la discussió en les mesures tècniques per legitimar una opció política, però sense poder discutir-la, no crec que pugui afavorir el diàleg.

- **Com a tècnica has presentat esmenes/al·legacions al Decret? Quina ha estat la resposta?**

Sí, no com a tècnica sinó com a ciutadana, no? No crec que el problema, com he explicat abans, sigui una qüestió només tècnica. Vaig estar treballant amb unes esmenes que es van fer des d'organitzacions socials en resposta a un dels esborranys de Decret. No hem rebut cap resposta oficial. A més, en la proposta de Decret que va ser distribuïda posteriorment, no hi van introduir cap canvi dels que proposàvem,

- **Creus que hi ha actors que estan quedant fora del procés i que haurien de jugar un paper més important?**

Clar! On estan les organitzacions de consumidors? On està la gent en general? Vull dir, quin debat hi ha hagut a Catalunya després de 7 anys plantant transgènics?

- **Quina és la situació actual del conflicte pel que fa a la redacció i aprovació del Decret?**

No ho se. Les últimes notícies que vaig rebre era que s'obriria un "procés participatiu" que consistiria en una sèrie d'experts que plantejarien els seus arguments a una comissió tècnica.

- **D'acord amb les teves demandes, quin seria per a tu l'escenari futur òptim?**

Catalunya lliure de transgènics!

- **Quin creus que serà l'escenari futur més probable a curt (1 any)i mig termini (5 anys)?**

A un any vista crec que sens dubte s'acabarà aprovant un Decret de Coexistència bastant similar a les propostes que han anat circulant, amb algunes modificacions. No ho se, crec que el que passi a 5 anys vista tindrà molt a veure amb la política a Europa: si s'aproven nous events o no, etc.

ANNEX VI

AL DEPARTAMENT D'AGRIGULTURA, RAMADERIA I PESCA

Sr Salvador Puig

**Director General de Producció Agrària,
Innovació i Indústries Agroalimentàries**

En, provist de DNI....., en nom i representació de la(nom d'entitat)....., domiciliada a(adreça de l'entitat).....

EXPOSA

Que es troba actualment en període d'informació pública, en virtut d'edictes publicats al Diari Oficial de la Generalitat, en data 7 de febrer de 2005 (DOGC núm. 4317), el projecte de decret pel qual es regula la coexistència entre la producció genèticament modificada i la convencional i integrada.

Que dins del termini conferit a aquest efecte, mitjançant aquest escrit es formulen les següents

AL LEGACIONS

PRIMERA.- Comentaris i aspectes generals

Les mesures exposades en aquest decret són del tot errònies per evitar la contaminació. No considerem que el concepte base de coexistència que utilitza el decret, entesa com a "la capacitat dels agricultors per triar lliurement la utilització d'organismes genèticament modificats, sistemes d'agricultura ecològica, convencional o integrada [...] possibilitant la convivència de les diferents explotacions" sigui possible. L'observació de la realitat agrària al nostre país i els coneixements científics actuals fan concloure que l'agricultura basada en els cultius transgènics és incompatible amb altres agricultures com la convencional o l'ecològica, ja que no existeix la manera d'evitar la contaminació genètica de llavors, plantes i ecosistemes.

Aquest decret intenta minimitzar el problema de la contaminació genètica i eludeix l'obligació de respectar un nivell zero de contaminació en agricultura ecològica. Planteja una sèrie de mesures que, de fet, allò que garanteixen és l'existència de cultius GM, basant-se en una sèrie de premisses que permetran l'extensió de la contaminació transgènica a tots els cultius catalans, com són que:

- El decret iguala el llinar de contaminació al llinar establert pel reglament d'etiquetatge i traçabilitat (Reglament (CE) No. 1830/2003 del Parlament Europeu i del Consell de 22 de setembre), obviant que aquest llinar està acceptat únicament i

exclusivament si la presència de transgens és “accidental o tècnicament inevitable”, característiques no atribuïbles a aquella contaminació que es produeixi sota l’emparament d’una legislació que no tracta d’evitar-la.

- Les mesures definides per evitar una contaminació superior al llindar estan dissenyades únicament i exclusivament en finca, obviant que la contaminació es produeix al llarg de tota la cadena alimentària.
- Tracta la coexistència com un concepte o problema exclusivament econòmic, obviant els problemes socials i ambientals relacionats amb els cultius GM.
- Equipara els cultius manipulats genèticament, l’agricultura convencional i l’ecològica, així com els drets dels pagesos que les practiquen.
- Eximeix de tota responsabilitat les empreses productores de llavors genèticament manipulades, així com tampoc menciona qui assumirà els costos monetaris en casos de contaminació, deixant desprotegits als afectats a pesar que el propi Parlament Europeu (2003) insta a establir un marc jurídic en el qual “en cas de danys, els interessats puguin obtenir ràpidament una indemnització suficient”. Aquests danys econòmics inclourien els següents casos:
 - Es detecta un contingut superior a 0.9% d’organismes modificats genèticament en un conreu. Per tant, un pagès/esa ecològic/a o convencional es veu afectat en una disminució de beneficis a causa de la reducció del preu del producte en el mercat o a la impossibilitat de venda.
 - No es pot comercialitzar una producció perquè ha estat contaminada per pol·linització creuada o qualsevol altre mitjà amb organismes modificats no autoritzats.
 - Un conreu ecològic té una presència de transgènics per sobre del llindar permès i, per tant, perd la seva certificació.
 - Davant la sospita de contaminació, se suspèn la compra d’una producció a causa de la seva proximitat a conreus transgènics.
 - Un/a pagès/esa decideix no plantar un determinat conreu per l’elevada probabilitat de contaminació.
- La proposta traspasa totes les responsabilitats des dels titulars de l’autorització d’alliberament d’organismes modificats genèticament a la pagesia, sense tenir en compte el principi de “qui contamina, paga” (tal i com recomana el Parlament Europea, 2003).
- El decret no contempla cap tipus de mesura, ni compensatòria per a l’afectat ni sancionadora per al contaminant, per al cas que, tot i seguint les indicacions definides al decret, es produeixi una contaminació de transgens en un cultiu convencional o ecològic. D’aquesta manera, presuposa que les normes definides al decret garantiran la no-contaminació, cosa que s’ha demostrat del tot fals.

Considerem que la coexistència es tracta d’un concepte no exclusivament econòmic, amb fortes implicacions socials, ambientals i sanitàries que no s’han considerat. Creiem que la implementació d’aquest decret perjudicarà les explotacions de la pagesia que no optin pel model transgènic, especialment les petites i/o ecològiques.

Coneixem nombrosos casos de contaminació genètica documentats, tant a l'Estat espanyol com a altres països on s'estan cultivant varietats modificades genèticament (vegeu annex1). D'aquesta manera, un decret de coexistència que no eviti les contaminacions genètiques, conduirà, irremeiablement, a l'extinció de l'agricultura convencional i, especialment, de l'agricultura ecològica. Com s'ha demostrat recentment als Estats Units, els cultius transgènics, introduïts l'any 1996, han provocat en pocs anys una alarmant contaminació de les llavors convencionals venudes al pagès, així com d'alguns bancs de germoplasma vitals per a la millora genètica de varietats. Aquestes contaminacions també porten a la situació en què l'empresa propietària de la patent transgènica pot denunciar al pagès contaminat si aquest decideix guardar o comercialitzar aquesta llavor, tal i com a succeït a Canadà i Estats Units. L'opinió pública catalana, espanyola i europea ha expressat diverses vegades el seu rebuig majoritari als cultius genèticament modificats. Per als productors convencionals, la contaminació genètica pot suposar la pèrdua de contractes amb determinats compradors (Alemanya, França i altres països amb més de 3.500 municipis declarats lliures de transgènics) i una invasió no desitjada dels seus camps. Per als productors ecològics el problema és més greu, ja que la legislació vigent prohibeix totalment la utilització i la presència de OMG en tot el procés de producció ecològica.

Al mateix temps, és important remarcar que en tot el document no es fa cap referència a la possibilitat de l'establiment de zones lliures de transgènics dintre del territori català (tal i com s'han declarat, entre d'altres, el País Basc, Aquitània, Limousin, Salzburg, Schleswig-Holstein, Thrace-Rodopi, Alta-Austria o Gal·les) malgrat que hi ha un moviment molt important en aquest sentit en tota la Unió Europea. El propi Parlament Europeu considera que "una renúncia voluntària o limitada regionalment al conreu d'organismes modificats genèticament en determinades zones i en determinades condicions de conreu pot ser la mesura més eficaç i econòmica per garantir la coexistència i que aquesta ha d'estar a disposició dels estats membres per a l'aplicació de l'article 26b de la Directiva 2001/18/EC (Parlament Europeu, 2003).

Per totes aquestes raons i per les que es detallen a continuació en els comentaris més específics de cada article del decret, les organitzacions sotasignants exigim la retirada d'aquest decret de coexistència i la seva substitució per un altre que garanteixi la permanència de l'agricultura convencional i ecològica lliures d'OGM en tot el territori català, emparant el dret prioritari dels pagesos ecològics i convencionals a no patir contaminació genètica i establint: per una banda un règim de responsabilitat civil en què els danys ambientals, socials i econòmics derivats dels OMG -incloent la contaminació genètica- que recaigui sobre els titulars de les autoritzacions de la seva alliberació al medi. Per altra banda, cal que aquesta legislació permeti la creació de zones lliures de transgènics a Catalunya, tal i com està succeït arreu d'Europa. En tant no es garanteixi un sistema efectiu que permeti l'agricultura convencional i ecològica lliures d'OGM el Govern de la Generalitat hauria de decretar una moratòria sobre l'aprovació de cultius GM al medi ambient i la suspensió dels ja permesos.

SEGONA.- En relació amb l'article 2. Definicions

"Coexistència: és la capacitat dels agricultors per triar lliurement la utilització d'organismes genèticament modificats, sistemes d'agricultura ecològica, convencional o integrada, amb el respecte pels deures i de les obligacions generades per a cada tipus d'explotació, possibilitant la convivència de les diferents explotacions".

Comentaris:

Consistentment amb aquesta definició, el present decret hauria de garantir que aquells agricultors que vulguin subministrar productes lliures d'organismes modificats genèticament puguin fer-ho. Aquest dret fonamental no queda assegurat amb les mesures proposades, ja que aquestes no estan destinades a prevenir la contaminació – establint com a objectiu el nivell de detecció- sinó que aquesta no superi el llindar on es donin repercussions econòmiques.

D'aquesta manera, el concepte de coexistència que utilitza el decret és massa parcel·lat perquè no té en compte que l'objectiu últim no hauria de ser garantir la llibertat d'elecció dels agricultors per se, sinó que la coexistència s'hauria d'entendre com a un prerrequisit perquè la resta d'actors de la cadena alimentària i els consumidors puguin també escollir el tipus de productes que consumeixen i/o amb els quals produeixen. Per tant, és necessari que les normes que s'estableixin siguin suficientment estrictes per garantir la lliure elecció sobre el producte final.

TERCERA.- En relació amb l'Article 5. Principis generals.

“Els principis que han de complir les explotacions agrícoles i pecuàries per a la coexistència definida a l'article anterior són:

- a) Transparència i cooperació entre els implicats en l'establiment de les mesures més adequades de coexistència, basades en criteris estrictament científics”.

Comentaris:

En les recomanacions de la Comissió Europea (2003) sobre coexistència, les quals serveixen com a marc per desenvolupar les diferents normatives als estats membres, s'estableix que les mesures de coexistència han de “reflectir les millors evidències científiques disponibles sobre la probabilitat i les fonts de barreja involuntària o accidental i que aquestes han de ser actualitzades i avaluades constantment”. En el cas de la proposta de decret, aquest principi és reformulat, de manera que limita qualsevol aportació a aquelles estrictament científiques, descartant així aspectes socials o de distribució. Al mateix temps, no especifica quins són els criteris científics que se seguiran ni qui avaluarà la seva qualitat ni independència²⁷.

- b) “Les mesures han de ser eficients, rendibles i proporcionades respecte dels llindars de tolerància en l'etiquetatge recollits en la reglamentació comunitària”.

Comentaris:

Cal mencionar, un cop més, que les mesures no estan destinades a prevenir i evitar la contaminació sinó a resoldre únicament el conflicte econòmic que se'n desprèn, de manera inconsistent en la pròpia definició de coexistència. També cal tornar a ressaltar que l'establiment del llindar d'etiquetatge com a objectiu no compleix amb la

²⁷ Actualment, no existeix cap estudi independent publicat sota els estàndards habituals en revistes científiques que avaluï quines són les mesures necessàries per evitar la contaminació genètica en el cas de les varietats que es comercialitzen actualment a Catalunya. Es disposa únicament d'un estudi (Messeguer et al., 2004) elaborat conjuntament amb l'empresa de llavors Syngenta Seeds, el qual no ha estat publicat en cap revista científica.

reglamentació comunitària, que estableix que aquesta ha de ser “accidental o tècnicament inevitable” i per tant, s’ha de demostrar que s’ha fet tot el possible per evitar la contaminació.

- d) Les mesures s’hauran de prendre en primer lloc a cada explotació i posteriorment aconseguir la coordinació entre explotacions veïnes.

Comentaris:

Tal i com informes de la pròpia Comissió Europea posen de manifest, la contaminació es produeix al llarg de tota la cadena alimentària, tal com es pot observar a la Taula 1 (tot i que aquesta només inclou fins la fase d’emmagatzematge) i per tant, calen mesures més globals per tal de garantir l’elecció de consumidors i de tots els agents implicats.

Taula 1: Mitjana potencial estimada de presència accidental de transgens al llarg de diversos estadis de la producció en finca

Tipus conreu	Llabor	Sembra	Conreu	Pol·linització creuada	Banc de llavors sòl	Collita	Transport	Emmagatzematge	% aconseguit
Colza	0.3%	0%	0%	0.2%	0.2%	0.01%	0.05%	0.05%	0.81%
Remolatxa sucrera	0.5%	0%	0%	0%	0.05%	0.01%	0.01%	0.1%	0.67%
Panís	0,3%	0%	0%	0,2%	0%	0,01%	0,01%	0,05%	0,57%

Font: Scientific Committee on Plants of the EU Commission, 2001.

Altres estudis també apunten en aquest sentit: en un estudi conduït a Suïssa, es van detectar traces de transgens en un 20% de la producció orgànica processada on abans s’havien processat aliments genèticament modificats (Wenk, Stebler i Bickel, 2001). Congruentment, l’Agència Federal de Medi Ambient d’Àustria i l’Associació Austríaca d’Agricultura Ecològica han calculat que un mínim de 0.5% de contaminació es produiria durant les fases de processament dels aliments i pinsos (Müller, 2003). D’una altra banda, no s’especifica de quina manera es farà aquesta coordinació entre explotacions veïnes ni quin serà el mecanisme de supervisió.

- e) Les estratègies de coexistència han de garantir un equilibri equitatiu entre els interessos dels agricultors de tot tipus de producció. Com a regla general, han de ser els agricultors que introdueixin un nou tipus de producció en una zona determinada els qui prenguin les mesures necessàries per limitar el flux pol·línic.

Comentaris:

La formulació d’aquest apartat és poc clara a l’hora d’establir les responsabilitats per als agricultors. Així mateix, obvia la realitat actual a Catalunya, on hi ha més de 16.000 ha conreades amb blat de moro modificat genèticament en no especificar clarament si són els pagesos que estan produint aquests conreus, introduïts com un nou tipus de producció prèviament a l’aprovació del present decret, qui s’han de fer responsables d’aplicar les mesures necessàries per *minimitzar* el flux pol·línic i la barreja en qualsevol fase de la cadena alimentària (d’acord amb allò esmentat anteriorment).

- f) Així mateix, les persones físiques i jurídiques que vulguin cultivar en les terres de les seves explotacions organismes genèticament modificats, ho han de comunicar amb caràcter previ als titulars d’explotacions amb

parcel·les colindants i al Departament competent en matèria d'agricultura, ramaderia i pesca.

Comentaris:

El text no especifica amb quant de temps ha de fer-se aquesta comunicació ni tampoc de quina manera ha de dur-se a terme.

- g) Les responsabilitats en cas de conflictes que poden esdevenir pel fet de produir-se barreges que obliguin a etiquetar una producció com a genèticament modificada per superar els llindars de tolerància establerts, i que porti a la pràctica una pèrdua de qualitat del productes i una disminució en el preu percebut en el mercat s'hauran de resoldre d'acord amb la normativa corresponent.

Comentaris:

El text només contempla com a danys alguns dels aspectes econòmics. No especifica quina és la normativa que s'ha d'aplicar per a la resolució de conflictes.

QUARTA. En relació amb l'article 6. Obligacions de les explotacions que conreen productes genèticament modificats.

6.1. "Són considerades obligacions de les explotacions que conreen productes genèticament modificats els següents:

- a) Distàncies d'aïllament.

Per tal d'assegurar que la presència accidental de cultius modificats genèticament en cultius no modificats genèticament es mantingui per sota dels llindars establerts per a cada espècie en la reglamentació comunitària, caldrà establir una distància d'aïllament mínima i barreres vegetals a respectar pels productors que utilitzin OGM, entre parcel·les sembrades amb llavors genèticament modificades, i les cultivades amb sistema de producció convencional, ecològic i integrat.

Comentaris:

No especifica quina serà aquesta distància ni quin serà el procediment per establir-la.

- b) Períodes de floració.

Per tal d'evitar la presència accidental de pol·len de cultius modificats genèticament en conreus no modificats genèticament s'establirà un calendari de sèmbrs entre els veïns afectats, ja siguin productors d'organismes genèticament modificats, convencionals, ecològics o integrats, evitant la coincidència de les floracions dels camps confinats. La diferència entre els dos períodes de floració s'establirà per a cada espècie essent obligació del productor d'organismes genèticament modificats l'adaptació del seu calendari de sembra al del productor de conreu no modificat genèticament.

Comentaris:

No especifica com s'establirà aquest calendari i qui supervisarà el seu compliment.

- c) Refugis naturals o zones tampó.

Per tal de mantenir i assegurar la biodiversitat dels sistemes agrícoles productius on es conreen plantes genèticament modificades i evitar alteracions de les poblacions naturals d'espècies presents a l'ecosistema agrícola en règim de producció convencional, ecològica o integrada, el productor que utilitzi llavors genèticament modificades d'una espècie en concret haurà d'establir zones refugi o tampó sembrades i conreades amb llavors de la mateixa espècie no modificades genèticament.

La superfície sembrada amb llavor convencional ocuparà un percentatge de la total superfície sembrada per a cada espècie vegetal. Les distàncies d'aïllament deixades pel cultivador d'organismes genèticament modificats, i en cas d'estar sembrades amb llavors convencionals de la mateixa espècie, es consideraran com a zona refugi integrant-se en un percentatge del total del refugi per productor.

Comentaris:

L'establiment de zones refugi són estratègies obligatòries en molts països per endarrerir l'aparició de resistències en les plagues. No obstant això, estudis recents conclouen que aquesta estratègia ha de ser revisada. Tot i que la proximitat entre plantes modificades resistents a insectes (Bt) i les zones tampó incrementa la possibilitat d'aparellament entre insectes resistents i susceptibles, i per tant, retarda l'aparició de resistència, aquest fet també incrementa el flux pol·línic entre plantes modificades genèticament Bt i plantes no modificades genèticament. Això disminuiria l'efectivitat de l'estratègia de dues formes: a) si la toxina Bt mata les larves susceptibles al refugi, menys adults susceptibles es produiran i per tant, disminuirà la taxa d'aparellament entre insectes susceptibles i resistents; b) si nivells intermedis de toxina maten les larves susceptibles però permeten que les heterozigòtiques sobrevisquin, la dominància funcional de la resistència s'incrementarà i per tant, aquesta es desenvoluparà més ràpidament (Chilcutt i Tabashnik, 2004).

Segons tot allò exposat,

SOL·LICITO AL DEPARTAMENT D'AGRICULTURA, RAMADERIA I PESCA,

Que admetent aquest escrit tingui per formulades les al·legacions que conté contra el Decret que regula la coexistència entre la producció genèticament modificada i la convencional, i estimant-les, el deixi sense efecte fins que no es procedeixi a una discussió entre totes les parts afectades.

....., a ú de març de 2005.

(nom persona)

DNI:

..(carrec).... (de nom de l'entitat)

ANNEX VII

Casos de contaminación conocidos en el estado Español

Desde el inicio de la entrada de los cultivos transgénicos en el estado Español (1998) ha habido diferentes casos de contaminación en agricultura convencional y en ecológica. En el caso de la agricultura convencional, al no haber ningún análisis, ha sido muy difícil encontrar los casos de contaminación. Además, en el momento de cosecha y almacenamiento en las cooperativas, todo el producto se mezcla y se etiqueta (en teoría) como producto transgénico.

Por lo que respecta a la agricultura ecológica, en la cual no está permitida la presencia de OGM, existen unos controles por parte de las diferentes certificadoras que permiten detectar la contaminación transgénica. Ha sido a través de estos controles que se han localizado los casos de contaminación de productores ecológicos a los que se les ha detectado presencia de transgénico en sus cultivos. La actitud de la mayoría de los organismos de certificación (tanto públicos como privados) ha sido la de silenciar los casos y archivarlos. Tenemos constancia que desde Catalunya (Consell CATALA de la Producció Agraria Ecológica), de Navarra (Comité Producción Agraria Ecológica de Navarra- NNPEK) y Andalucía (Comité Andaluz de Agricultura Ecológica) se están ocultando diferentes casos de contaminación.

A esta dificultad se añade otra que tiene que ver con el miedo de los productores ecológicos a sacar a la luz el hecho de estar contaminado. Cuando a un agricultor se le detecta una contaminación, la administración retira la certificación de producto ecológico a la partida contaminada y empieza un proceso sancionador contra el productor. Por lo tanto, el agricultor se encuentra en situación de indefensión, ya que, a parte de perder su cosecha, no recibe ninguna indemnización, y, encima, recibe una sanción. De esta manera, muy pocos agricultores están dispuestos a denunciar y hacer público su caso.

A continuación se enumeran cronológicamente los casos que desde la Plataforma Transgènics Fora tenemos constancia²⁸. Algunos de ellos están documentados y se han hecho los análisis pertinentes, y, otros son conocidos, pero no hemos podido acceder a sus expedientes, debido a la opacidad de la administración o a la postura de los propios campesinos que no quieren hacer publico sus casos (por las posibles consecuencias).

Navarra (2001): Campos de maíz contaminado por polinización cruzada

A finales de 2001, el Consejo de la Producción Agraria Ecológica de Navarra (CPAEN-NNPEK) detecto la presencia de OMG en las cosechas de dos explotaciones ecológicas de maíz. Un análisis más detallado (sobre uno de los maíces) reveló que el agente contaminante era el evento Bt176 presente en la variedad transgénica Compa CB comercializada en España desde 1998. No se realizó un análisis cuantitativo de las muestras pero en los dos casos, el material transgénico estaba presente en una

²⁸ Se ha ampliado el documento realizado por COAG, Greenpeace y Amigos de la Tierra presentado el marzo de 2004 como critica al borrador ministerial del gobierno español de coexistencia entre los cultivos ogm y los libres de ogm.

proporción superior al 0,05%. El Compa CB se cultiva en Navarra en superficies pequeñas, pero suficientes como para provocar contaminaciones. Se trata claramente de un caso de polinización cruzada.

Como consecuencia de la contaminación, se procedió a descalificar estas producciones: Los cultivos afectados, producidos según las normas de la agricultura ecológica, no pudieron entrar en la cadena alimentaria ecológica y solamente pudieron venderse como convencionales, lo que representa un daño económico evidente para el agricultor sin ninguna posibilidad de compensaciones.

A raíz del descubrimiento de estos casos de contaminación, el CPAEN-NNPEK compareció ante el Parlamento de Navarra pidiendo unas medidas estrictas de control de los cultivos transgénicos así como una legislación de responsabilidad y la prohibición del cultivo transgénico en Navarra. Por su parte una coalición de productores y consumidores, incluyendo el sindicato EHNE, la asociación de agricultores ecológicos Bio Lur Navarra entre otros, denunciaron las consecuencias alarmantes del cultivo de transgénicos, en particular las dificultades que encuentran los agricultores para controlar sus cultivos y asegurar una producción y un consumo libres de transgénicos en el futuro. Una de las consecuencias de este descubrimiento es que apenas se sembró maíz ecológico en esta región en las campañas siguientes, porque los agricultores bien saben que, en la situación actual, en caso de contaminación “el agricultor contaminado paga”.

Navarra y Aragón (2001): contaminación de semillas de soja para cultivo ecológico

A finales de 2001, el CPAEN también descubrió contaminación por material transgénico en una partida de soja utilizada como pienso en una finca ecológica de crianza de pollos. También en este caso se vio obligado a desclasificar la producción de la finca, que había comprado la soja a un agricultor ecológico navarro. El origen de la contaminación fue probablemente la semilla, comprada por el agricultor a la empresa Monsanto. No hay cultivos de soja en esta región y no los ha habido en los últimos 15 años: los sacos de semillas contenían semillas transgénicas sin ninguna mención a este hecho en la etiqueta. Por lo tanto, esta semilla era ilegal en España (ninguna soja está autorizada para su cultivo). Sin embargo Monsanto vendió la semilla y no pagó posteriormente compensaciones a los afectados por las pérdidas económicas sufridas.

A raíz de este descubrimiento, EHNE y el Comité Aragonés de Agricultura Ecológica extrajeron muestras de una bolsa de semillas de soja de la misma partida ante notario y las mandaron a analizar en dos laboratorios. Dieron positivo a la detección de OMG. Se trata de un caso de contaminación por importación ya que la semilla venía de Estados Unidos.

País Vasco (2001): Contaminación de piensos convencionales por soja o maíz transgénico

Desde el año 2001, el sindicato EHNE viene realizando algunos análisis de piensos para detectar la presencia de OMG. En al menos cinco ocasiones han encontrado que el pienso comprado por ganaderías, todas de Vizcaya, contenía o bien soja o bien maíz modificado genéticamente sin que este hecho figurara en la etiqueta. Como la mayor parte de la producción de pienso en España se realiza con materia prima importada, es muy probable que el origen de la presencia de OMG en estos piensos fuera la importación de grano transgénico.

Aragón (2003): Campo de maíz convencional contaminado por polinización cruzada

En agosto de 2003, Greenpeace localizó un campo de maíz modificado genéticamente (variedad Compa CB con el evento Bt176) en el municipio de Villanueva de Gállego (Zaragoza). A unos 200 metros de distancia, otro campo estaba sembrado con maíz convencional. El análisis de una muestra de este campo demostró que estaba contaminado con el evento Bt176 en una proporción superior a 0,01%.

Catalunya (2003): presencia de soja transgénica en piensos para ganado ecológico

Una pareja de campesinos de la APC del Pallars Jussà (Lleida) decidió hacer público su caso de contaminación en sus piensos. Su finca produce carne de ternera con un rebaño de vacas que crían en régimen extensivo y sistema ecológico desde hace 15 años. Alimenta vacas y terneros de hierba de sus prados, con complemento de harina (maíz, centeno, trigo, vitaminas y minerales) para los terneros en su fase de engorde. Los resultados del ensayo demostraron que la muestra de pienso analizada contenía un 0,7% de soja modificada genéticamente RoundUp Ready, aunque se suponía no debía contener soja en absoluto.

Lo que sorprende del caso fue que pasaron 6 meses desde que se obtuvo el resultado hasta que se notificó a los campesinos. Por lo tanto, la carne ya se había comercializado y había entrado en la cadena alimentaria como ecológica.

Estado del caso: A fecha de hoy, no se ha notificado por escrito ninguna resolución.

Cataluña (2003): Seis casos de presencia transgénica detectados por el CCPAE.

A parte del caso anterior, ese mismo año se sabe que se realizaron 15 analíticas de las cuales 5 dieron positivo, es decir, había presencia de transgénica. Estos casos no se han hecho públicos ni se ha informado al resto de inscritos los procedimientos seguidos.

Estos casos de contaminación corresponden a: 2 productores de maíz, 2 transformadores de soja y 1 de piensos de harina de soya. Comentar que los mismos productores no quieren hacer públicos sus casos por las posibles repercusiones en el propio sector ecológico o en sus propias producciones.

Estado del caso: Silencio administrativo.

Cataluña (2003): Cultivo de variedades transgénicas no autorizadas en un campo de demostración (Algerri- Lleida)

El 7 de octubre de 2003, PIONEER (subsidiaria de DuPont) invitó a agricultores a asistir a un acto público en el municipio de Algerri (Lleida) en un campo de un particular, al que asistieron 200 personas provenientes de distintas localidades leridanas. El acto consistía en comprobar los rendimientos de diferentes variedades de maíz de la empresa, dos de las cuales eran modificadas genéticamente con el gen MON 810 (variedades PR33P67, autorizada para cultivo comercial, y PR33N44, no autorizada para cultivo comercial).

Después de ser cosechadas, todas las variedades, transgénicas o no, incluida la no autorizada para su comercialización, se mezclaron en el mismo remolque y hubieran ido

a parar a la cadena alimentaria si la Asamblea Pagesa de Catalunya no hubiera realizado una denuncia en la comisaría de los Mossos d'Esquadra de Balaguer con la intención de bloquear la entrada de la partida que contenía la variedad PR33N44.

Después de inmovilizar “temporalmente” el maíz, un funcionario del DARP cogió muestras del grano para hacer los análisis. Desde la APC se insistió en que estos análisis no servirían para nada si el DARP se limita a buscar la presencia del transgen ya autorizado (MON810 de Monsanto), en realidad tendrían que buscar el transgen de la variedad no autorizada. La prueba realmente fiable en este caso, era el testimonio de las 200 personas presentes en el acto que vieron cómo los granos de la variedad no autorizada se mezclaban con la otra variedad. Este hecho se comunicó meses más tarde a los Servicios Jurídicos del DARP en Lleida, juntamente con diferentes fotografías del acto donde se mostraba la mezcla de todas las variedades.

Después de un año de espera, la APC recibió una notificación en la que se afirmaba: “la partida de maíz no representa ningún riesgo para la salud humana ni para el medio ambiente”.

Este tipo de actos realizados por PIONEER (y otras empresas biotecnológicas) se han llevado a cabo en distintas localidades de Lleida y hay constancia de que la variedad PR33N44 también estaba presente en los otros ensayos. Nadie sabe dónde ha ido a parar la cosecha, pero al ver lo que pasó en Algerri, es más que probable que se mezclara con el resto de las variedades y se utilizara para la alimentación animal.

Este es un caso muy grave de burla de la legislación (comercialización de una variedad no autorizada y mezcla con el resto de variedades) y pone seriamente en entredicho las prácticas de segregación de las cosechas transgénicas y no transgénicas, obligatorias a partir de este año. Representa un caso claro de contaminación de materia prima por falta de segregación.

Estado del caso: Archivado

Cataluña (2004): Cultivo de variedades transgénicas no autorizadas en un campo de demostración (Algerri- Lleida)

El pasado 10 de octubre de 2004 la historia se repite. PIONEER vuelve a realizar un acto de demostración con variedades no autorizadas. Esta vez la presencia de variedades transgénicas aumenta considerablemente. En el campo de demostración se encuentran las dos variedades autorizadas para todos los usos por la empresa Pioneer: la P67 y la P76. Además se encuentran otras variedades no autorizadas, como la N44 (ya presente en el año 2003).

Ante este hecho, otra vez, des de la APC se vuelve a denunciar el caso. La denuncia se realizó vía telefónica con el responsable del DARP en transgénicos (miembro de la comisión catalana de bioseguridad) y la única respuesta publica que hemos obtenido fue la que hizo ese representante en un debate sobre Transgénicos de la Fira d'Ecoviure en Manresa (octubre de 2004), pero es necesaria una respuesta oficial. Se tiene constancia que la denuncia se está resolviendo a nivel administrativo en el DARP.

Estado del caso: silencio administrativo

Aragón (2004): Campos de maíz contaminados por polinización cruzada

Recientemente, el Comité Aragonés de Agricultura Ecológica ha tomado muestras de todos los cultivos de maíz ecológicos para realizar análisis de presencia de transgenia. El primer resultado público, fue el pasado diciembre de 2004 donde se encontró un 34% de transgenia en el campo de un campesino ecológico de Sariñena. Su campo se encontraba a unos 700 metros de cultivos convencionales transgénicos. El presidente del CAAE (juntamente con UAGA y Ecologistas en Acción) realizaron una rueda de prensa posicionándose en contra los transgénicos y pidiendo Aragón libre de transgénicos. El pasado 22 de diciembre, técnicos del MAPA y de la SEAE (con el productor y miembros de Ecologistas en Acción y APC) tomaron muestras del campo para corroborar los resultados de las análisis realizadas por el CAAE aragonés.

Estado del caso: La denuncia se hizo pública, pero la DGA todavía no ha informado de las acciones que tomará al respecto..

Aragón (2005): Campos de maíz ecológico contaminados por polinización cruzada

El comité aragonés de agricultura ecológica ya tiene dos resultados positivos con transgenia de las muestras tomadas en campo a agricultores ecológicos de Aragón. Los resultados son de un 0.2 % y 0.5% de contaminación en Binefar y Ribas respectivamente. Estos aun no se han hecho públicos actualmente.

La APC y otras organizaciones están esperando los resultados de las otras muestras que se tomaron a los productores de maíz de Aragón de las cuales aún no se sabe el resultado.